

#46

prijs 1,50 euro | jaar 54 | juli-augustus 2010

BELGIE-BELGIQUE

P.B. 1/9352

AFGIFTEBUREAU

BRUSSEL 7

JULI-AUGUSTUS 2010

rood

de wereld begrijpen om de wereld te veranderen

TEGEN DE SOBERHEID

DE STRIJD VOORBEREIDEN!

- 3 **Edito** door Sandra Invernizzi
- 4 **Het WK van Afrika en van de poen** door Guy Van Sinoy
- 6 **Dubbele polarisering in het stemhokje**
door Thierry Pierret en Thomas Weyts
- 9 **Vakbonden voeren actie tegen Vlaams NVA-minister**
Muyters door Bruno De Wit
- 10 **Carrefour: sociaal akkoord verdeelt werknemers**
door Guy Van Sinoy
- 12 **Godiva: het werkritme verlagen** door Guy Van Sinoy
- 14 **Hoofddoekendebat: "Het gaat over rechten"**
Interview met Ida Dequeker door Alex De Jong
- 16 **Israël, een terroristische staat**
door Julien Salinque, Alan Poplat
- 17 **Israël gaat een beetje minder hard wringen**
(zeggen ze) door Palestina Solidariteit
- 18 **Verkiezingen in Nederland tonen groeiende**
instabiliteit door Willem Bos
- 20 **Is Turkije van kamp veranderd?**
door Thierry Pierret
- 21 **Klimaatbijeenkomst Cochabamba**
door Marijke Colle
- 22 **Studentenverzet in Marokko** door de Strooming van
Revolutionaire Studenten
- 23 **Pakistaanse vakbondsactivist vermoord**
door Farooq Tariq
- 24 **Rede op de Dag van de Onafhankelijkheid**
door Lumumba
- 26 **Congo: 50 jaar onafhankelijk** door Ludo De Witte
- 31 **Puffend de zomer in** door Filip De Bodt
- 32 **Actie tegen koloniale koning** door Nadine Rosa-Rosso

cover

fotomontage: Little Shiva

back cover

foto: Tricot Trolair

SAP
rood

Werken mee aan dit nummer:

Aaulfo Riera, Bruno De Wit, Chris Den
Hond, Denis Horman, Eric Toussaint,
Farooq Tariq, Filip De Bodt, Guy Van
Sinoy, Ida Dequeker, Jean Peltier, Jean-
Claude Yanneuxwenhuize, Little Shiva,
Ludo De Witte, Marijke Colle, Michel
Szaszowski, Michèle Marteaux, Sandra,
Stéphanie Staesse, Thierry Pierret,
Thierry Tillier, Thomas Weyts,
Willem Bos

*Rood is het tijdschrift van de SAP
Socialistische Arbeiderspartij, Belgische
afdeling van de Viende Internationale.
Contactadres: Plantinstraat 20
1070 Brussel*

*Abonnement: 1,50 per numero,
80 voor 6 nummers (per jaar)*

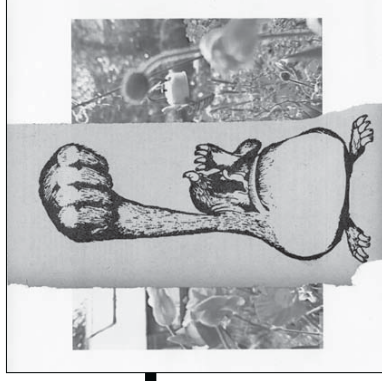
*Gedrukt te storten
op het rek. nummer 001-0728451-57
van de Vorming Leon Lesoil*

Rood wordt uitgegeven
door de Vorming Leon Lesoil
v.u. A.Riera
Plantinstraat 20, 1070 Brussel

www.sap-rood.be

De boter, het geld van de boter, de glimlach van de kassierster en de sleutels van het magazijn...

• door Sandra Invernizzi

Alle Europese regeringen voeren momenteel een heus besparingsoffensief. Het ziet het er ook in België naar uit dat de volgende regering, hoe ze ook samengesteld mag zijn, netjes zal meelopen. De werkende bevolking heeft niets goeds te verwachten van de traditionele partijen die allemaal proper binnen de lijntjes van het systeem blijven kleuren. Meer dan ooit is massale mobilisatie van de arbeidersbeweging niet alleen broodnodig, maar zelfs levensnoodzakelijk.

Twee jaar geleden ondergingen de banken de rampzalige gevolgen van de subprime-crisis, een crisis die ze met hun grenzeloze jacht op makkelijke winst zelf hadden uitgelokt. Om de banken, en dus de privé-economie, te redden, staken de staten zich diep in de schuld bij diezelfde financiële instellingen die van de generieuze staatschuld konden profiteren. Resultaat: vandaag moeten de staten, opgesloten als ze zijn in de dwangbuis van het Stabiliteitspact van de EU, om hun schuldenput te dempen, hun publieke uitgaven "verantwoorden" tegenover allerlei ratingbureaus en internationale instellingen en ze "corrigeren".

Deze crisis en de manier waarop er mee wordt omgegaan, toont nogmaals uiters precies de aard van de huidige EU: louter een instrument in handen van de heersende klasse dat hen toestaat gebruik te maken van publieke middelen wanneer het hen uitkomt, en keiharde besparingen op te leggen wanneer het publieke mana niet rijkelijk genoeg meer uit de hemel valt... Het kapitaal, de "vrije" markt, het liberalisme en de jacht op winst zijn onaanstaaft, terwijl de arbeidersklasse (m/v) en de sociale rechten louter variabelen zijn in het economisch bestel, die kunnen uitgebuut en aangepast worden tot in het oneindige.

Momenteel treedt de Europese Unie een nieuwe fase in, waarin alle remmen los worden gegooid en alle scrupules overboord gaan. Nadat ze de boel hebben opgelapt door het uiteenbarsten van hun financiële zeepbellen te laten betalen door de diverse staten, schakelen de speculanten nu een versnelling hoger. Nu dicteren ze direct aan de, maar al te graag medeplichtige, regeringen hoe ze hun economie moeten organiseren, zodat zij met hun deel van de buit kunnen gaan lopen. Een ordewoord in gans Europa: de staten moeten solvabel zijn en om daartoe te geraken moeten de publieke uitgaven drastisch naar beneden.

Vermits alle Europese regeringsleiders, of ze nu liberalen of socialdemocraten zijn, nog steeds verknocht zijn aan de Europese Unie en haar project, moesten de EU en het IMF maar de richting aanwijzen of alle regeringen sprongen in de houding. De Griekse "socialisten" van PASOK, de coalitie van Conservatieven en Liberalen-democraten in de UK, de Spaanse socialist Zapatero, de "linkse" Portugese en de "rechtse" Duitse regering. Allemaal volgen ze nejes de richtlijnen op, besparingen alom en vermindering van de uitgaven voor gezondheidszorg, onderwijs, bevestiging van de lonen en pensioenen van de ambtenaren, afschaffing van banen in de openbare diensten, verlenging van de pensioengerechtigde leeftijd, privatisering van openbare diensten, verhoging van de BTW, hervorming van de arbeidswetgeving om ontslagen te vergemakkelijken. De lijst is lang, erg lang... De boter, het geld van de boter, de glimlach van de kassière en de sleutels van het magazijn...

De patronen willen alles, en de EU en de regeringen die hen ter wille is gran alles - en nog veel meer - geven, als we hen laten doen. De sociale verworvenheden van de werkende klasse smelten als sneeuw voor de hete zomerzon weg bij dit offensief

De nood is hoog, de inzet belangrijk!

De nood is hoog, de inzet belangrijk!

Het WK van Afrika en van de poen

→ door Gray Van Sijoy

Het organiseren van de wereldcup voetbal in Afrika is een symbool: de meest winstgevende wereldsportgebeurtenis, in het armste werelddeel van de planeet. De ploeg van Zaïre was de eerste ploeg uit zwart Afrika die aan de wereldcup deelnam in 1974 in Duitsland. Ze verloren de drie matches. In 1990 versloegen de Ontembare Leeuwen uit Kameroen de Engelse ploeg in de kwartfinale. Vandaag vertegenwoordigt Afrika in het wereldvoetbalgebeuren een gerespecteerde kracht. Maar zal het WK in Zuid-Afrika ook bijdragen tot de ontwikkeling van het Afrikaanse continent?

Grote afwezigen in de stadia

Zes Afrikaanse landen nemen deel aan de eindfase van het WK 2010: Zuid-Afrika, Algerije, Kameroen, Ivoorkust, Ghana en Nigeria. Maar behalve Brazilië, dat er steeds bij is, zijn de andere opkomende landen afwezig. China speelt niet mee, en ook India, Rusland, Indonesië en vele andere landen zijn er niet. Meer dan de helft van de mensheid wordt niet door een eigen ploeg vertegenwoordigd en supportert voor een andere nationale ploeg.

Die opkomende landen zijn niet alleen afwezig op het terrein en in de kleedkamers. Ook voor de bouw van de stadia speelden ze niet mee, daar waar voor de Afrika cup in Angola in april 2010, Chinese bedrijven bijna alle nieuwe sportinfrastructuur hadden gebouwd. Voor het WK alleen al werd er bijna één miljard dollar geïnvesteerd in farsinische projecten: vijf nieuwe stadia en de vergroting van nog vijf andere. Een groot deel van die werken is naar de Duitse groep GMP (Gerkan, Marg und Partner) en naar de Zuid-Afrikaanse groep Murray & Roberts gegaan.

Ook de Zuid-Afrikaanse arbeiders zullen grotereels afwezig zijn in de stadia. In juli 2009 hebben 70.000 bouwvakkers die voor het bouwen van de stadia meestal 225 euro per maand werden betaald, gestaakt voor 15% loonsverhoging. Sommige arbeiders kregen slechts 4 euro per dag uitbetaald.

De overgrote meerderheid van die arbeiders kan het zich niet veroorloven een ticket voor een belangrijke match te kopen. Een goede finaleplaats in het stadion kost ongeveer 7 keer hun maandeloon! Wat zal het na het WK met die stadia gebeuren, dat is de vraag die we ons kunnen stellen in een land waar nog steeds 7 miljoen mensen in krottenwijken wonen.

Goede zaakjes voor de sponsors

Voor het schoeisel en de truitjes, zwaiten de grote groepen natuurlijk de plak. De Duitse bedrijven Adidas en Puma sponsoren respectievelijk 12 ploegen (waaronder Duitsland, Argentinië en Spanje) en 6 ploegen (waaronder Italië). De Amerikanen Nike levert aan 9 ploegen (o.a. Brazilië, Portugal en Nederland). Het Spaanse Joma moet zich met één ploeg tevreden stellen (Honduras) en de Italiaan Lega sponsort Noord-Korea.

Adidas, dat in 2006 Reebok opkocht, produceert ook de Jabulani, de officiële voetbal van het WK. Sinds het begin van dit jaar werden er al 13 miljoen exemplaren verkocht. Bovendien heeft Adidas tijdens de eerste drie maanden van dit jaar al 6,5 miljoen truitjes van haar ploegen verkocht. In

pees. Daarbij komt ook nog dat vele grote Zuid-Amerikaanse en bijna alle Afrikaanse spelers bij de rijke Europese clubs werken, waar de ploegen over kolossale budgetten beschikken. Afrika maakt nu dus deel uit van die enorme geldmachine zonder er ook maar enige controle over te hebben.

Het kampioenschap is naar de maat van de Europese elite gesneden. Het feit dat het WK in Zuid-Afrika en in juni-juli plaats grijpt (plaatselijk is het er winter), garandeert gunstige weersomstandigheden voor de Europeanen en bovendien goede uroos- ters voor de rechtstreekse TV-uitzendingen. Had de Wereldcup in Nigeria plaats gegrepen, met dus andere weersomstandigheden dan zou de Nigeriaanse ploeg daar sterk ondersteund geweest zijn door vurige volksmassa's. Dat is niet het geval voor Zuid-Afrika waar in de tijd van het apartheidregime, voetbal een sport van "zwarten" was (in vergelijking met cricket of rugby) die weinig geld kreeg.

Markteconomie en mensenhandel

In een wereld waar alles verkocht en gekocht wordt, hebben ondernemers in Afrika voetbalscholen opgericht om jonge spelers op te leiden en aan Europese clubs te verkopen. Dat systeem heeft gevolgen voor de samenstelling van de ploegen van het WK. De beste Afrikaanse ploegen moeten gevormd worden met spelers die over heel Europa verspreid zijn en nauwelijks de kans hebben samen te spelen. Maar het gaat nog verder. Ghana heeft weinig spelers die in de aanvalspits spelen omdat het land vooral bekend is voor de kwaliteit van zijn middenveldspelers, wat het systeem precies heeft opgeleverd. De Afrikaanse ploegen moeten het dus redden met wat de rijke landen uit Afrika hebben weggehaald.

De overgrote meerderheid van de Afrikaanse spelers worden geen supersterren in prestigieuze clubs zoals Chelsea of Barcelona. De meesten vindt men terug in verloren uithoeken van Europa, ze worden voor weinig geld gekocht door armere clubs die goede spelers zoeken. Ze vertegenwoordigen een soort lumpen proletariaat van het beroepsvoetbal. Ze komen meestal heel jong in een onbekende plaats terecht, waar racisme hoogtij viert. Vandaag is de meerderheid van de beroeps spelers in Roemenië Afrikaans en dat is ook zo voor een derde van de spelers in Zwitserland en in

Oekraïne. Voor de kleinere clubs van het Europees kampioenschap zijn de Afrikaanse arbeidskrachten gemeen goed geworden. Zoals voor de grondstoffen, wordt Afrika dus in de voetbalwereld beschouwd als een goudmijn die kan geplunderd worden. Het WK is niet alleen maar een bron van suipervinsten voor een kleine minderheid, op planetair niveau. Het is ook de weerspiegeling op economisch vlak van de vratzucht van een systeem, van het kapitalisme. ■

Vuvuzela... het is niet gedaan!

China speelt niet mee in het WK, maar het is zeker geplaatst voor het maken van die uiterst eenvoudige en luidruchtige plastic trompet, de Vuvuzela, die onze oren pijnigt. Negen op tien vuvuzelas worden in China gemaakt. "Van bij de start van de verklaarde Shi Xingqing die een groot- handel en een verkoop op Internet heeft. "Ik heb meer dan honderd bestellingen per dag, ongelooflijk!" De Chinese fabrieken draaien dus op volle toeren en lopen gevaar onvoldoende voorraden te hebben.

Maar het tijdperk van de vuvuzela zal waarschijnlijk niet eindigen met het WK, invoerders hebben nu al andere klanten gevonden: sportfans, feestvierders en ook vakbonden! Zien en horen we vuvuzelas op 29 september in Brussel tijdens de grote vakbonds- betoging van het Europees Vakverbond? Meer dan waarschijnlijk! ■

Geen crisis in sommige bedrijven

De winnende ploeg gaat naar huis met een trofee van 6 kilo uit 18 karaats goud, in een luxetas van het merk Louis Vuitton. Dat luxemerk (valizezen, handtassen, uurwerken, riemen, agenda's, juwelen, enz.) is geen officiële sponsor van een nationale ploeg. Louis Vuitton heeft dat niet nodig want de zaken draaien goed: een zakencijfer van 16,5 miljard euro in 2009 (+ 2%). De verkoop zal ongetwijfeld de hoogte in schieten wanneer de vertegenwoordiger van Vuitton na de finale, de beker uit de Vuitton valies zal halen in aanwezigheid van één miljard toeschouwers. Vuitton heeft ook zorgvuldig een publiciteitscampagne voorbereid met sterren zoals Madonna, Keith Richards, André Agassi enz. Zidane, Pelé en Maradona poseren op een foto in een café waar ze hun (Vuitton) bagage hebben neergezet voor een partijtje tafeltennis. ■

Dubbele polarisering in het stembokje

door Thierry Pierrat en Thomas Weyts

De verworpen parlementaire verkiezingen van 13 juni waren een echte breuk met het verleden. Zelden was de uitslag zo duidelijk en legitiem bij zo tegengestelde aan beide kanten van de teldgrens.

Ten zuiden van die onzichtbare lijn

Langs Franstalige kant behaalde de PS een duidelijke overwinning, met 37% van de stemmen in Wallonië. Ook al werd verwacht dat de PS vooruit zou gaan ten gevolge van de verkiezingen van 2007, toen ze echt werd afgestraald, is de vooruitgang tegenover de regionale verkiezingen van 2009 toch een verrassing. De stevige vooruitgang van de PS maakte het gras voor de voeten van Ecolo en CDH weg, die beiden rond de 12% blijven hangen. De afstand tussen PS en MR, dat naar 22,5% van de stemmen terugvalt, is momenteel meer dan 15% in Wallonië.

De PS gaat ook vooruit in Brussel, maar MR kan er de schade beperken dankzij haar alliantie met het FDF. Maar de MR betaalt hiervoor een prijs: de interne krachtsverhoudingen worden veel gunstiger voor het FDF-voorman Olivier Maingain, tevens lijsttrekker van de MR-lijst in Brussel, behaalt 63.000 voorkeurstemmen tegenover 40.000 in 2007. Bovendien zijn nu 3 van de 5 MR-verkozenen in Brussel lid van het FDF. De MR wordt zo meer en meer afhankelijk van het FDF, wat niet zonder spanningen gebeurt. Bepaalde liberalen willen van het FDF, dat een obstakel zou kunnen vormen om tot een akkoord rond BHV - dus momentum - tot een akkoord rond BHV - dus momentum - te komen, af. De overwinning van de PS is nochtans minder verrassend dan ze lijkt. De omstandigheden van deze verkiezingen waren immers radicaal verschillend van die van 2007. Toen verdronk de PS in de corruptieaffaires, kenden we een min of meer serene communautair klimaat, en had de kredietcrisis de werelddeconomie nog

niet in de afgrond gestort. De MR was toen in de krachttoer geslaagd om over te komen als de oppositie tegen de "PS-staat" en legitiem samen met de PS deel uit te maken van de federale regering. Zo konden de Franstalige liberalen de sociaaldemocratie van haar eerste plaats in Wallonië verjagen.

Vandaag is de situatie volledig anders. De crisis heeft duizenden banen vernietigd. In deze context kon het geruststellende discours van de PS over de verdediging van de sociale zekerheid en de zwaksten enkel scoren, des te meer daar ze zich ook opstelde als laatste redmiddel tegenover de dreiging van een splitsing van het land. PS-voorzitter Di Rupo werd naar voor geschoven als Franstalig kandidaat-eerste minister. Dit liet niet los heel veel ruimte meer op haar linkerflank. De PVDA behaalt 2% in Wallonië. Het Front des Gauches, waar ook de SAP (LCR in Franstalig België) deel van uitmaakt, behaalt de 1,1% voor de Senaat.

Ten noorden van die onzichtbare lijn

In Vlaanderen werd de overwinning van de N-VA reeds lang voorspeld (en mee gecreëerd) door de peilingen en de media. De Vlaamsnationalisten behaalden 28% van de stemmen voor de Kamer in Vlaanderen, en werden zo afgetekend de grootste. Ze haalde meer dan het dubbele van haar stemmen van 2009. De christendemocratie is niet langer de belangrijkste politieke kracht in Vlaanderen, een historische gebeurtenis. Hun vroegere kartelpartner haalt maar liefst 10% meer dan CD&V... De overwinning van de N-VA is nog indrukwekkender voor de Senaat, waar ze maar liefst 32% van de stemmen binnenhaalden in het Nederlandstalig kiescollege. Bart De Wever, lijsttrekker voor de Senaat, behaalde 765.000 voorkeurstemmen. De N-VA gaat van 7 naar 27 afgevaardigden, wat van haar de belang-

regeringsdeelname. Enkel Groen!, dat licht vooruitgaat naar 7% en in mindere mate de sp.a, die stabiel blijft op 14,9%, redden de meubelen. Toch verliest de sociaaldemocratie nog maar eens 80.000 stemmen tegenover 2009, en behaalt ze nu een van de allerslechteste resultaten uit haar geschiedenis. Nergens in West-Europa haalt een sociaaldemocratische partij zo weinig stemmen. Toch lijken Gemez en co. Maar al te gretig om opnieuw deel uit te maken van de federale regering. Zelfmoordgedachten zijn de sp.a blijkbaar niet vreemd... Groen! lijkt de lat voor regeringsdeelname ietwat hoger te leggen, maar riskeert door Ecolo meegezogen te worden in een regeringsdeelname.

Toch kan het succes van de N-VA niet enkel verklaard worden door de strategische flaters van de andere partijen. De kredietcrisis en haar gevolgen voor de reële economie hebben Vlaanderen met volle kracht geraakt. De vernietiging van werkgelegenheid en de bedrijfsuitsluitingen namen er een veel grotere omvang aan dan in Brussel en Wallonië. De mythe van het goed boerende, welvarende Vlaanderen dat door de Vlaamse politiek zo graag in stand werd gehouden, is in elkaar aan het sorteren. De angst om hetzelfde lot te ondergaan als Wallonië sinds de jaren '60, namelijk een massale desindustrialisering, waart door het Vlaamse gouv. Wat bij Opel Antwerpen dreigde te gebeuren staat symbool voor een ganse regio waar heel wat banen direct of indirect afhangen van de automobielsector, of andere industriële sectoren die ook vandaag quasi volledig in buitenlandse handen zijn.

In zulke situatie leek het logisch dat alle heil wordt verwacht van een sterkere (Vlaamse) nationale identiteit. Federaal minister van arbeid Joëlle Milquet kan dan wel beweren dat haar anti-crisismaatregelen vooral jobs reddten in Vlaanderen. Maar de panische angst van een zeker Vlaanderen om geklemd te raken tussen een mondialisering waar ze zo weinig weegt, en een "armias-tig" Wallonië waarvan ze weigert het lot te delen, lokt een vlucht voorwaarts uit naar meer autonomie in een wanhopige en hope-loze poging om de competitiviteit van Vlaanderen op de kapitalistische wereldmarkt te herstellen.

Vandaar de wil van N-VA en een deel van het Vlaamse patronaat om de sociale zekerheid en het arbeidsmarkt- en loonbeleid te splitsen, en zo een neerwaartse spiraal van de loon- en arbeidsvoorwaar-

den op gang te brengen. Als dit idee nog niet echt diep is doorgedrongen in de werkende klasse, dan is het toch al zeer wijd verspreid in de middenklasse en een deel van het patronaat in het Noorden van het land.

Daarom is de blokkering van een verregaande staats hervorming, zulk een onverdraaglijke gedachte voor een deel van de Vlaamse publieke opinie. De N-VA kwam over al de enige partij die in staat is om op dit terrein een doorbraak te forceren, na de herhaalde mislukkingen van de CD&V. De christendemocraten gaven het kartel en haar communautaire beloftes op onwille van de stabiliteit van de regering. Een stem voor meer autonomie werd zo ook een anti-establishmentstem tegen de CD&V. Dit imago hielp N-VA ook om Vlaams Belang en Lijst Decker leeg te zuigen.

N-VA mag weliswaar nipt de grootste fractie zijn in de Kamer, toch geeft dit de echte politieke krachtsverhoudingen in de samenleving niet echt goed weer. De PS neemt sinds 1988 onderbroken deel aan de macht op alle niveaus. Ze kan rekenen op de hulp van een tiental ministeriële kabinetten om haar bij te staan in de onderhandelingen, ze heeft steunposten in de verschillende administraties, een uitgebreide studiedienst, ... En bovenal kan ze rekenen op nauwe banden met de FGVB, die in Wallonië en Brussel de meerderheid van de vakbondsleden organiseert.

De CD&V mag dan al een zware nederlaag hebben geleden, ze beschikt nog steeds over dezelfde soort machtsbasis als de PS. Ze zal niet aanzelen deze volop in

foto:montage: Little Shiva

rijkste groep in de Kamer maakt, nog voor de PS (26 zetels).

N-VA haalt stemmen bij bijna alle Vlaamse partijen, maar toch vooral bij de rechterzijde. CD&V, VLD en Vlaams Belang vallen terug op respectievelijk 17,6%, 13,8% en 12,8% van de stemmen. Lijst Decker behaalt nog 3,9%, en behoudt enkel Dedeker zelf als verkozen. Het communautair opbod waarin alle andere rechtse partijen maar al te graag meegingen, spreidt het bed voor N-VA. Een opbodpolitiek waarbij de CD&V met Letermie ook nog eens niet de minste van haar ambitieuze belofte-terzake kon waarmaken. Het avonturisme van kersvers Open VLD-voorzitter Decroo, die de regering liet vallen om zijn positie tegenover de oude garde in zijn partij te versterken, werd door de kiezers ook niet in dank aangenomen. Tenslotte kon N-VA ook een groot deel van het vroeger electoraat van Vlaams Belang inpikken, dat beseft dat het ranzig racisme en de fascistische erfenis een obstakel vormt voor

te zetten tijdens de onderhandelingen om de N-VA en hak te zetten. Het ontslag van haar voorzitter scheert het pad te effenen voor een interne machtsgreep door haar meest rechtse en nationalistische vleugel die de invloed van het ACV wil inperken. Dat kan er natuurlijk wel toe leiden dat er opnieuw meer sociale strijd komt in Vlaanderen tegen de besparingsmaatregelen zoals N-VA en het Vlaamse patronaat ze voorstaan. Het sociaaleconomisch programma van N-VA, dat zo overgenomen lijkt van de eisenbundels van YOKA of UNIZO, raakt de arbeidersbeweging natuurlijk volop. Zulkte situatie riskeert tot een soort loopgravenoorlog te leiden binnen de Vlaamse vleugel van eender welke komende regering, wat de interne stabiliteit in het gedrang kan brengen...

Wat nu?

Wat gaat er nu gebeuren? PS en N-VA lijken alsnog op relatief korte termijn tot een akkoord te willen komen. De media hebben het over een objectief bondgenootschap tussen N-VA en PS, waarbij de

heden over te dragen aan het Waalse Gewest, met inbegrip van regionale interprofessionele akkoorden. Nochtans wordt het onmogelijk een nationaal sociaal zekerheidsstelsel in stand te houden als de loonverschillen tussen Vlaanderen en Wallonië te groot worden. De financiering ervan gebeurt immers hoofdzakelijk door voorafhoudingen op de lonen. Een andere bron van inkomsten zijn de belastingen. Ook deze wil Gomez geregionaliseerd zien. Zulkte standpunt riskeert ook binnen de FGVB en de PS veld te winnen als de onderhandelingsgen blijven aanslepen of mislukken. Over de bereidheid van een deel van de sp.a-kopstukken, Frank Vandenberghe op kop, om zulk beleid mee vorm te geven, bestaat weinig twi- fel. Maar ook het ABVV is niet immuun voor zulk gif (jorissen van de CMB...)

gaande. Een splitsing van het land behoort dan tot de mogelijkheden, waarvan het patronaat zal profiteren om een reeks belangrijke sociale verworvenheden van de arbeidersbeweging te ontmantelen, te be- ginnen met het bestaande sociale zekerheidsstelsel.

N-VA vrij baan krijgt om een flink deel van haar communautair programma uit te voeren, terwijl de PS volop ruimte krijgt om haar sociaaleconomisch programma uit te voeren. Dit is natuurlijk een klinkklare nonsens. Het communautaire en het sociaaleconomische beleid hangen immers samen. De Vlaamse rechterzijde en patronus willen meer regionale bevoegdheden om in Vlaanderen een harder neoliberal beleid te voeren dan in de rest van het land.

Toch stappen ook bepaalde vakbondsleiders van het Waalse FGVB, mensen met nauwe banden met de PS, mee in het verhaal. Zo ziet de voorzitter van de Luikse socialistische metaalbond, Francis Gomez, in de overwinning van de N-VA een kans om een maximum aan bevoegd-

Gelet op de serieuze interne discussies en uitdagingen waarmee de burgerlijke partijen geconfronteerd worden, blijft het moeilijk kijken wat het uiteindelijke resultaat van de onderhandelingen tussen de PS en de N-VA zal worden. Toch is het duidelijk dat ze er stak de zweep op zullen leggen. De tijd dringt immers: België neemt momenteel het EU-voorzitterschap waar, en zoals elders in Europa wil de burgerij ook hier serieuze besparingen doordrukken om de gewone bevolking de crisis te laten betalen.

Als de onderhandelingen slagen, zal het toepassen van een drastisch bezuinigingsplan de vakbondsleidingen serieus onder druk zetten om uiteindelijk in actie te komen. Mislukken de onderhandelingen, dan dreigt een politieke chaos zonder voor-

De arbeidersbeweging en de linkerzijde moeten dan ook vanaf heden de werkende bevolking beginnen informeren, haar eigen belangen. Het alternatief, voor de zoveelste keer rekenen op de valse vrienden in de regering, kan de arbeidersbeweging enkel verder mee sleuren in de afgrond. Als we strijden, kunnen we verliezen, maar zonder strijd zijn we al bij voorbaat verloren! ■

Vakbonden voeren actie tegen Vlaams NVA-minister Muylers. Het zal niet de laatste keer zijn

door Bruno de Wit

Los van het feit dat NVA de verkiezingen heeft gewonnen in Vlaanderen, zit deze partij al jaren in de Vlaamse regering (Philippe Muylers en Geert Bourgeois). Philippe Muylers is daarin bevoegd voor o.a. Tewerkstelling.

Minister Muylers had met het oog op besparingen gevraagd aan de VDAB (Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling) hoeveel zij konden besparen. Een piste die werd voorgesteld was een bekijndeling van zo maar eventjes 38 miljoen € op de Vlaamse aanmoedigingspremie.

Waar gaat het over? Binnen de social-profi/non-profit zijn er duizenden werknemers die er voor hebben gekozen om -tijdelijk of definitief- minder lang te werken, met inkomensverlies dat enigzins wordt gecompenseerd door een bijslissing van een RVA-premie plus dus een 'Vlaamse aanmoedigingspremie'. Deze premie is het resultaat van twee vorige Vlaamse interprofessionele akkoorden. Hierop nu terugkomen zou niet enkel een aanslag zijn op het inkomen maar zet die akkoorden dus op de helling.

Toen het ABVV in de schoot van de VDAB deze besparingsvoorstellen ontdekte, opgesteld onder de vorm van technische fiches, trokken zij aan de alarmbel en riepen op tot een manifestatie op 18 juni op het Martelarenplein in Brussel in gemeenschap-

pe-lijk vakbondsfront. Groen! claimde in de pers dat zij de hand hadden kunnen leggen op deze nota (De Morgen 17 juni) wat natuurlijk onjuist is. In tegenstelling met bv. het Binnenhof in Den Haag (zetel van de Nederlandse regering) waar vrij kan worden gemanifesteerd, was de toegang tot het plein -democratisch- afgegrensd met friese ruiters en een colonne politiemensen!

De driehonderd aanwezigen van verschillende centrales van ACV-ABVV en ACLVB maakten duidelijk aan de Vlaamse regering dat zij niet over hun kant zullen laten gaan. Philippe Muylers verklaarde dadelijk in de media dat de actie toch wat voorbarig was omdat er nog niets concreets is vastgelegd.

Met de besparingen van zowel de federale als de regionale regeringen in het vooruitzicht is hier ook weer waak-

zaamheid geboden. Nu De Wever het veld is opgestuurd als informateur, zal Muylers er alles aan doen om olie op de gloven te gieten en zijn baas niet al te veel in de wind te zetten. Unizo was er als de kippen bij om te zeggen dat de vakbonden een totaal verkeerd signaal lanceren omdat zij de hangmat (sic) promoveren i.p.v. de mensen langer te laten werken. Het programma van de NVA -trouwen een door en door patronaal programma- zegt heel duidelijk dat zij voorstander zijn van de afschaffing van het brugpensioen en... andere vormen van vervoegde uitdreding! Muylers voert consequent zijn programma uit!

Eigenlijk was dit de eerste vakbondsactie tegen een NVA-minister. Het zal niet de laatste zijn! ■

foto: SAP

Sociaal akkoord verdeelt werknemers

— door Guy Van Struy

Op 23 februari kondigt de groep Carrefour een massaal herstructureringsplan aan in België. Vier hypermarkten en zeven supermarkten sluiten, met behoeftes van 1.672 banen op de vijftien-duizend. Zeven supermarkten worden daarbij ook nog gefranchiseerd en twintig winkels worden aan de groep Mestdag verkocht. Het personeel van de hypermarkten zou overgaan van Partitair Comité 312 naar P.C. 202.

Drie maand later, na meerdere spontane stakingen, na één 24-uursstaking georganiseerd door de syndicale leiding (BBTK, LBC en ACLVB) en een door de leiding afgedwongen 24-uursstaking, is er een sociaal akkoord. Derden in plaats van werknemers gaan met bruggen op 52 jaar, de hypermarkten blijven in het Partitair Comité 312.

— L'Echo (28/5/2010) titel: "Carrefour en vakbonden begraven de strijdlijn". Maar daarvoor hadden de vakbonden eerst die strijdlijn moeten opgraven...

Passieve vakbondsstrategie

De vakbondsleiders namen bij de aankondiging van het herstructureringsplan een afwachtende houding aan. De werkers zelf en de syndicale afgevaardigden aan de basis, ook in niet bedreigde winkels, zijn in staking gegaan zonder op orde te worden van hogerop te wachten. Wanneer de leiding van een multinational 1.500 banen wil afschaffen, de lonen wil verlagen en een verandering van Partitair Comité (wat een precedent zou zijn voor alle sectoren) wil doorvoeren, verwachten de vakbondsleden van hun leiding een echt actieplan. Dit om alle werknemers van de distributiesector en ook interprofessioneel te mobiliseren. De gewone soldaatjes zijn ten strijde getrokken op eigen initiatief, er kwam immers niets van hun generaals! Maar zonder een duidelijk strijdplan kan je geen overwinning behalen.

De ondervoorzitter van de BBTK, Myriam Delmée, verdeelde het akkoord door te stellen dat er "12 winkels of 900 jobs zijn gered" (L'Echo 28/5/2010). Zo relateert ze de aangebrachte schade. Dat doet denken aan de Noordkoreaanse doelmannen die zeven goals incasseerde maar zich zou troosten met het feit dat hij vijf doelpunten heeft "vermeden" tegen Portugal!

De schade is groot

Acht hypermarkten en vier supermarkten sluiten. Eén hyper en drie supermarkten worden gefranchiseerd. Acht supermarkten worden deel van het franchisenetwerk Carrefour Market en Carrefour Express. Twee hypermarkten worden supermarkt en zeven supermarkten worden aan Mestdag verkocht. Wie zijn werk behoudt, verliest een aantal, vaak hard bevochten sociale voordelen: afschaffing van de vijftien minuten betaalde pauze, van de drie bijkomende vakantiedagen van de sector, invoering van polyvalentie en het verlies van 125 (op de 535) aankoopbanen van één euro.

Sociaal akkoord verdeelt werknemers

Dit akkoord veroorzaakt verdeeldheid: het personeel van de hypermarkten blijft onder het P.C. 312 maar daartegenover zijn er de mensen van wie de winkel sluit of gefranchiseerd wordt. De mogelijkheid van bruggen op 52 jaar heeft zwaar doorgewogen bij de ja-stemmen. Het gaat immers om 984 personeelsleden waarvan er 252 werken in winkels die gesloten worden. De bruggenregeling geldt zowel voor de winkels die sluiten, die gefranchiseerd worden, als voor structureel verlieslatende winkels die door Carrefour toch behouden worden.

Patronale en politieke middelen hebben natuurlijk niet gearzeld ten strijde te trekken tegen het bruggenplan. Marianne Thyssen, toen nog voorzitter van CD&V, noemde die bruggen een "verkeerd signaal". Zij had natuurlijk niet verwacht dat zijzelf, na 13 juni, gedwongen zou worden haar politiek bruggenplan aan te vragen...

zonder zo'n plan in België niet verder werken en het zou moeten sluiten...

Wat willen ze? De lonen bevroren, en ander Partitair Comité, de dertiende maand afschaffen... Enkele weken geleden vroegen onze syndicale afgevaardigden ons om niet te staken ondanks het afroepen van een algemene staking. De delegaties aan de basis moesten de woede van de eenvoudige arbeiders komen blussen... Ze gaven geen antwoord op onze vragen... De volgende dag kwamen ze dan toch met volgers, hen, constructieve antwoorden! Het akkoord bij Carrefour is nog niet getekend maar het is louter boerenbedrog... Sommige beurs-speculanten zeggen dat Carrefour zal kapot gaan als men niet raakt aan alles wat we vroeger bekomen hebben... Ze hebben ons onderling verdeeld, de hypermarkten tegen de kleine GB's en de gefranchiseerden. Een minderheid is het hiermee niet eens. Er zijn mensen die bijna een week vakantie verliezen... onze syndicale pauze waarvoor sommige militanten gestaakt hebben wordt ook afgeschaft... De eco-cheques kon voorstellen! Enkele maanden geleden stelde Carrefour ons nog wat zij noemden een "reddingsplan" voor. Carrefour kon

Ik zou ook willen spreken over iets dat me verbaast. Het gaat over de Super GB van Halle. Die winkel werd op de ondernemingsraad niet eens vernietigd... De mensen daar zijn in staking gegaan om de leiding van Carrefour erop te wijzen dat die winkel nu wel blijft, maar dat hij zal sluiten wanneer het huidige huurcontract afloopt...

Enkele jaren geleden had Carrefour geld voor de "remodeling" van deze winkel... Ik zou het ook willen hebben over hun nieuw concept. Toen ik bij GB begon, stonden er in de electro-afdeling veel modellen tentoon. Carrefour kwam en besliste dat het grootste deel van die tentoonstelling modellen weg moest. Nu met dit nieuwe concept, zijn de modellen terug. Dat trekt klanten aan zeggen ze, maar wij wisten dat al tien jaar geleden...

Tenslotte wil ik het nog hebben over de reclamefolders en over het feit dat het personeel niet genoeg koopwaren in de voorraad heeft voor de klanten.

Nog een laatste woordje over Gérard Lavié. Die meneer komt uit Chili waar hij Carrefour heeft opgedoekt. Staat dit ons ook te wachten? We zullen het binnen enkele maanden of jaren weten...

Carrefour is er volgens mij niet in geslaagd zich in de Belgische markt van de grootwonerhuizen in te schakelen. ■

Foto's: LCR / SAP

Een verrassende strijdvorm, het werkritme verlagen syndikale actie loont

→ *Gesprek met Liliane Minner, arbeidster en ABVV-afgevaardigde bij Godiva. Door Guy Van Snyo*

Begin maart 2010 kondigt de directie van de Godiva fabriek in Brussel (jaarproductie: 2,5 tot 3 miljoen ton pralines, voornamelijk voor de uitvoer) aan dat ze wil herstructureren. De manuele verpakking van de pralines zou naar een beschermde werkplaats gaan met een verlies van 89 werkplaatsen (87 arbeiders en 2 bedienden).

Om zich hiertegen te verzetten, mobiliseert de grootste vakbond, het ABVV, samen met het ACV onmiddellijk het personeel. Rod sprak met Liliane Minner, arbeider bij Godiva en hoofdafgevaardigde van het ABVV.

Rood: *Sinds wanneer bestaat Godiva? Hoe is het werk georganiseerd?*

Liliane Minner: Godiva bestaat sinds 1928. In 1975

werd het volledig overgenomen door de Amerikaanse multinational Campbell Soup. Ik werd kort daarna aangeworven, eerst als seizoenarbeider met een tijdelijk contract, daarna met een contract van onbepaalde duur. In 2008 werd Godiva door Campbell Soup verkocht aan de Turkse groep Yildiz-Ulker.

Rood: *Hebben jullie al eerder herstructureringen meegemaakt?*

LM: In de tijd van Campbell Soup was er altijd tijdelijk personeel aan voor het hoogseizoen. In dit soort bedrijven zijn de arbeiders in meerderheid arbeiders, zij verrichten meestal ongeschoolde arbeid terwijl de mannen technisch werk doen (mechanici, elektriciens, chocolaters). Naargelang de categorie, zijn er grote loonsverschillen. De inpaksters hebben de laagste lonen (categorie 2). Bij het begin van de lijn zijn de meisjes categorie 3, maar die loonsverschillen zijn miniem. In de eigenlijke productie gaan bepaalde categorieën zelfs tot 10. We werken in drie ploegen: van 6 tot 14 uur, van 14 tot 22 uur, en van 22 uur, en

Rood: *Wat gebeurde er bij de aankondiging van het huidige herstructureringsplan?*

LM: De directie heeft op 2 maart, tijdens een buitengewone ondernemingsraad, aangekondigd dat het atelier van de verpakking sloot. Ze had geen lijst met de namen van de afgedankte arbeiders opgesteld. Onmiddellijk na die ondernemingsrading hadden we een vergadering met de directie.

Rood: *Hoe raagde de directie eerst geprobeerd de solidariteit tussen de arbeiders te verbreken door het personeel van de productie in economische werkloosheid te plaatsen wegens overmacht*

opgebeld, maar de directie had intussen het personeel, arbeiders en bedienden, al bijeengeroepen om haar versie van de feiten te geven. Wij hebben die vergadering onmiddellijk stopgezet en aan de arbeiders gevraagd de zaal te verlaten. Directie en bedienden zijn dan ook vertrokken. Wij hebben, als syndicale delegatie, onze eigen informatieve vergadering georganiseerd voor alle arbeiders. We hebben onmiddellijk het werk van de drie ploegen stopgezet en de kantine bezet. De hele dag heeft de directie geprobeerd ons te demoniseren, ze zei dat ze begreep dat we door de aankondiging sterk waren aangedaan en dat we naar huis mochten gaan.

De volgende morgen hebben we opnieuw een algemene vergadering gehouden met alle ploegen. We hebben uitgelegd dat de herstructurering voornamelijk veroorzaakt wordt door de financiële lasten die op het bedrijf wegen sinds de overname door Yildiz-Ulker. We hebben toen beslist twee vormen van actie te voeren: blokkering van de leveringen en van de uitgang van de eindproducten en een vertraging van het werkritme, ook bij de verpakking. We hadden vlug begrepen dat al het personeel in feite bedreigd was en zijn erin geslaagd een sterke solidariteit onder alle arbeiders te scheppen.

Rood: *Hoe ging dat concreet die verdraging van de productie? Hiervoor is er toch een hoog bewustzijn en een sterke mobilisatie nodig?*

LM: De eerste dagen bleef de directie zeggen dat ze begrip had voor onze actie. Maar na acht dagen veranderde de toon. Ze vroeg ons om de in- en uitgang vrij te maken, we hadden die immers gearicadeerd met stapels paletten die alleen door arbeiders met het technisch brevet voor elektrische liften, mogen verplaatst worden. En geen enkel kaderlid heeft dat brevet. Het werkritme hebben we op twee manieren verlaagd: eerst en vooral door de pauzes te verbuigen (60 minuten voor de maaltijden in plaats van 30, twee keer 20 minuten in plaats van twee keer 10 minuten) en ook door de band zelf te vertragen. Bij de verpakking vertragen we met meer dan 50%, in de productie met 30 tot 35%.

Rood: *Hoe raagde de directie dan?*

LM: Na één week heeft de directie eerst geprobeerd de solidariteit tussen de arbeiders te verbreken door het personeel van de productie in economische werkloosheid te plaatsen wegens overmacht

(de sluiting van de verpakkingafdeling). We zijn met de directie gaan praten en hebben een akkoord gesloten waarbij in- en uitgangen werden vrijgemaakt maar de productie bleef vertraagd. In ruil daarvoor werd er niemand economisch werkloos.

Tijdens de zes weken strijd hebben we ook twee volledige stakingsdagen georganiseerd: de dag van de ontmoeting met de politieke verantwoordelijken betrokken bij Teweristelling en de dag van de vergadering van de Paritaire Commissie.

Rood: *Wat heeft die verzoening opgeleverd?*

LM: Tijdens de verzoeningsvergadering heeft de werkgever toegezegd dat hij andere alternatieve oplossingen zou zoeken voor de sluiting van de verpakking. Wij hebben dan het werk hervat, maar altijd aan trager ritme. De directie heeft drie alternatieven voorgesteld die geen echte alternatieven waren vernutsen er bij alle drie, posten verloren gingen: delocalisatie naar Turkije met behoud van tien werkplaatsen in een beschermde werkplaats in België; totale robotisering van de verpakking; simpelweg totale sluiting van de verpakkingafdeling met volledige onderaanneming door een beschermde werkplaats. Dat kwam helemaal niet overeen met wat de directie op de verzoeningsvergadering had beloofd.

We hebben dan beslist opnieuw de in- en uitgangen te blokkeren, met verbodiging van de veiligheidsnormen (voorzien van een doorgang voor het personeel in geval van brand). Op dat moment heeft de directie een lock-out van drie dagen uitgevaardigd. Ze wilde indruk maken op de arbeiders door met de definitieve sluiting van de fabriek te dreigen maar tegelijkertijd oefende ze druk uit op het kabinet van Milquet om tussen te komen in het conflict.

Rood: *Wat heeft die tweede verzoening opgeleverd?*

LM: Op 9 april werd er een kaderakkoord voorgesteld. Er zouden 12 banen behouden blijven van de 87 (door bijkomende werkposten in de productie), 69 mensen (van de verpakking en van de productie) zouden met brugpensioen gaan op 52 jaar (met 80% van het verschil tussen het loon en de werkloosheidsuitkering), zes mensen die langdurig ziek waren zouden afgedankt worden (met een schadeloosstelling van vier keer de voorlopige

periode). Er was een aanpassingsperiode van 18 maand voorzien: als de arbeiders van de productie zich niet konden aanpassen (het werk in de productie is zwaarder) konden ze vertrekken met een vergoeding van vier keer de voorlopige periode. Zowel de directie van Godiva als de vakbonden hebben zich met dit kaderakkoord verklaard, zonder het te tekenen. Het akkoord werd ter stemming gelegd op de algemene vergadering van de arbeiders en het werd daar aanvaard. Op dat moment is het werk normaal hervat maar aan een ritme dat nooit meer 100% gelijk was aan dat van vroeger, zeker niet in de verpakking.

Rood: *Is dat akkoord dan volledig uitgewerkt?*

LM: Op 21 april hebben we de afsluiting van de eerste fase van de wet Renault (informatie, vragen) getekend en daarna hebben we onze eisen voorgesteld in het raam van het kaderakkoord: een vertrekpremie van 1.000 € per jaar anciënniteit, de berekening van de referentie voor de maandelijks beloning op basis van 201 uren (zo werden het vakantiegeld, de eindejaarspremie en de maaltijd cheques in rekening gebracht). De werkgever heeft alles geweigerd, zij waren van mening dat we niet meer in een onderhandelingsfase waren. Opnieuw kwamen de twee partijen bijeen voor een verzoening met de kabinetschef van Milquet die ons niet steunde.

Ondertussen hadden we vernomen dat de werkgever een budgettaire enveloppe voorzag die onvoldoende was om de sociale kosten van die herstructurering te betalen: 4 miljoen euro voor het brugpensioen van 69 arbeiders en voor zes afdukingen van mensen die tot de oude lonen behoren met de hoogste lonen. We hebben proberen uitleggen dat het een illusie was een sociaal akkoord te tekenen met zo'n kleine enveloppe.

We stellen nu een compromis voor: berekeningen op basis van 173 uren per maand (in plaats van 201), geen rekening houden met de eindejaarspremie en het bedrag van de maaltijd cheques in kapitaal. De directie wil niets weten over de maaltijd cheques. Dat is een duidelijke discriminatie want voor het brugpensioen van de bedienden wordt alles in rekening genomen. Daarvan hebben we de bewijzen in de hand. We staan terug voor een blokkering en de strijd is niet gedaan. ■

Liliane Minner

foto: Solidaire

Naar aanleiding van het hoofddoekendebat: Het gaat over rechten

→ interview met *Ida Dequecher*
door *Alex De Jong*

Naar aanleiding van een verbod op het dragen van hoofddoekjes door ambtenaren in Antwerpen richtten een verzameling feministen een tijd geleden een actiegroep op: BOEH – Baas Over Eigen Hoofd. Alex Grenzeloox sprak met een van de initiatiefneemsters, Ida Dequecher, over feminisme, religieuze symbolen en de creatie van een nieuw wij.

Om bij het begin te beginnen: wat is BOEH? Hoe is de groep ontstaan?

BOEH is een feministische actiegroep van vrouwen met allerlei achtergronden: allochtoon en autochtoon, als we die termen willen gebruiken, moslims, niet-moslims et cetera. Het verbod op het dragen van de hoofddoek werd ingevoerd in 2007. Het was die stam uit de tweede feministische golf, was de enige feministische organisatie die hier protest tegen aantekende. Wij hebben toen contact opgenomen met allochtoon vrouwenorganisaties om samen actie te voeren. Van daaruit is BOEH opgericht. De naam is natuurlijk naar analogie van 'haas in eigen buik' – het is een naam die we samen gekozen hebben.

Waarom besloten jullie juist rond dit verbod actie te voeren?

Er gaat natuurlijk het een en ander aan vooraf. Vooral na 11 september 2001 is ook in België een zogenaamd 'integratiedebat' opgeleefd dat vergelijkbaar is met dat in Nederland. Feministische kwesties en vrouwenemancipatie zijn daarin gekaapt door gevestigde politici, van rechts naar links, om een verhaal neer te zetten waarin de 'bevrindde, westerse vrouwen' tegen 'de onderdrukke, islamistische vrouw' wordt gezet. Het VOK sprak zich daar altijd al tegen uit. Wij wilden ons niet voor dat islamofobe brochure uitgebracht over feminisme en multiculturaliteit om het feminisme, zoals dat ons voor ogen stond, opnieuw naar

voren te brengen. Autonomie, solidariteit, vrijheid en gelijkheid zijn daarin kernbegrippen.

Er is in België natuurlijk niet veel overgebleven van de tweede feministische golf, maar er zijn nog wel enkele organisaties en vooral individuen met een zekere bekendheid. Een heleboel vrouwen zijn nog steeds door de tweede golf beïnvloed. Veel van hen gaan jammer genoeg mee in het verhaal van de bevrindde westerse vrouw en de onderdrukke moslima. Uit die hoek krijgen wij veel weerstand.

Maar deze brochure van VOK vond ook wel werkklank. Na de invoering van het verbod werd het voor ons tijd om onze ideeën in de praktijk te brengen. BOEH wordt gesteund door het VOK, een aantal migrantenvrouwenorganisaties en Poppesnoir, een groep jonge feministen. Het verbod van de hoofddoek wordt met twee argumenten gerechtvaardigd: we horen telkens dat het vrouwen moet bevrijden. En daarnaast zou het gaan om de neutraliteit van de overheid. Wat betreft het eerste argument gaan wij uit van het feministische principe dat een vrouw zelf moet kunnen beslissen, dus ook over de keuze om al dan niet een hoofddoek te dragen. Wat betreft het tweede argument: als 'neutraliteit' de afwezigheid van religieuze symbolen betekent, waarom wordt de hoofddoek nu verboden terwijl het jarenlang geen probleem was dat er een tiental vrouwen met een hoofddoek bij de gemeente werkte? Waarom is er nooit iets gezegd over het dragen van kruisjes? Dat kan zien dat het verbod om de hoofddoek te dragen, ook is het officieel een verbod op alle religieuze symbolen.

Neutraliteit is een geen eeuwig gegeven dat zomaar uit de lucht is komen vallen. Het betekent de samenleving zo te organiseren dat de rechten en vrijheden van iedereen gerespecteerd worden. Als de samenleving veranderd moeten we nadenken over hoe we neutraliteit vorm geven. In een multiculturele, multireligieuze samenleving betekent neutraliteit individuen in staat te stellen uit te komen voor hun geloof en de symbolen daarvan te dragen als ze dat willen. Maar als ambtenaren moeten ze zich

het niet zo grof maar ze bedoelen in wezen hetzelfde als ze zeggen dat wij ons door de islam laten gebruiken. Gelukkig is er aantal zeer monidige muslima's, met hoofddoek, naar voren gekomen die in staat zijn hun mening naar voren te brengen in de media. Dat is een schok voor mensen die zijn gaan geloven in het beeld van de onderdrukte islamistische vrouw.

Wat heeft BOEH tot nu bereikt?

Onze laatste actie was het indienen van een klacht bij de Raad van State tegen het verbod van het dragen van een hoofddoek door leerlingen in het openbaar onderwijs. Daar hebben we een succesje mee geboekt, want als gevolg van onze klacht is het verbod opgeschort tot het grondwettelijk hof zich erover heeft uitgesproken – dat kan wel een jaar gaan duren. Je ziet trouwens al weer dat wij niet geacht worden op eigen initiatief te handelen. Het indienen van de klacht kost namelijk veel geld - we hebben daarvoor een gerenommeerd advocatenkantoor in de arm genomen - en ik ben er trots op dat we dit kunnen betalen met giften uit verschillende hoeken. Maar ondertussen duiken er allerlei beschuldigingen op dat wij stiekem geld zouden krijgen uit Saudi-Arabië of weet ik veel waar.

Ondanks de weerstand en het feit dat we eigenlijk maar een vrij kleine actiegroep zijn, slaan we erin onze standpunten te laten horen. We organiseren allerlei acties, schrijven brieven naar kranten, reageren op ontwikkelingen in de actualiteit. Maar in mijn lange leven als linkse feministe is het de eerste keer dat mijn standpunt voor sommige mensen in mijn eigen kring een probleem vormt.

Er wordt ons wel verweten dat we ons met een thema bezig houden dat eigenlijk niet zo belangrijk is, maar blijkaar zijn hoofddoekjes toch belangrijk genoeg om te verbieden. Achter het verbod op hoofddoeken gaat veel meer schuil. Het verbod was de daad van een sociaaldemocratie, maar het is duidelijk dat hij dit deed onder druk van uiterst rechts, van het Vlaams Belang. Zij hebben het verbod geveerd als een overwinning. Onze uitgangspunten zijn eigenlijk heel vanzelfsprekend voor femi-

nistes; het verdedigen van de keuzevrijheid van vrouwen, van het recht op onderwijs van vrouwen – want dit verbod zou een aantal meisjes beperken in hun onderwijskansen – en het recht op werk. Het gaat om de rechten van vrouwen.

Uit welke hoek krijgen jullie de meeste steun?

De steun die wij krijgen komt uit allerlei hoeken. Als feminisme invulde manier zoals wij dat doen zijn de reacties altijd verdeeld; maatschappijkritiek is immers controversieel in elke bevolkingsgroep. BOEH is het levende bewijs dat er verschillende soorten feminisme bestaan

en dat er ook een islamistisch feminisme bestaat. Er zijn ongewijfeld meningsverschillen maar we zijn het eens over de uitgangspunten en dat een vrouw zelf moet bepalen waar haar bevrindung uit bestaat. BOEH is wel beschreven als deel van het vormen van een 'nieuw wij': we delen eenzelfde visie en strijd en die binden ons, wij zijn nader tot elkaar gekomen doordat we samen optrekken. Eerst beschreven we ons altijd als een actiegroep van allochtoon en autochtoon vrouwen, van moslims en niet-moslims et cetera – daar hadden we op een gegeven moment genoeg van, we noemen ons nu in de eerste plaats een feministische actiegroep. ■

www.baasovereigenhoofd.be

Israël, een terroristische staat

door Julien Salingue, Alain Pojlat

De aanval van het Israëlische leger op de Vrijheidsvloot wordt over de hele wereld sterk afgekeurd. Het is nu de hoogste tijd dat de internationale gemeenschap de Israëlische staat veroordeelt, een staat die al sinds decennia de fundamentele rechten van de Palestijnen schendt en internationale wetten overtreedt.

De internationale verontwaardiging over de oorlogshandelingen van het Israëlische leger tegen de vrijheidsvloot strekt zich uit tot in de rangen van traditionele bondgenoten van Israël. De militaire censuur heeft niet kunnen verhinderen dat via internet beelden de ronde deden van commando's die, gewapend met automatische wapens, in internationale wateren een humanitair konvooi met 10.000 ton hulpgoederen voor de bevolking van Gaza, aanvalen. Negen doden of twintig? Het aantal doet er niet toe, een is er al te veel.

Wij betuigen ons respect aan de gedode Vrijheidsactivisten die op lafhartig wijze vermoord werden omdat zij opkwamen voor de Palestijnen in het getto van Gaza. Net zoals miljoenen mensen over de hele wereld spraken zij zich uit tegen de onmenselijke blokkade die Israël rond Gaza gelegd heeft. En om het doorbreken van die blokkade te voorkomen heeft de Israëlische staat eens te meer zijn ware gezicht laten zien.

Het bloedvergieten aan de boord van de botten van de vrijheidsvloot is een nieuwe toevoeging aan de lange lijst van misdaden begaan door de 'enige democratie in het Midden-Oosten'. Het gaat hier niet om een 'ongeluk' of een 'miskleun'. Israël heeft gehandeld zoals het ook altijd doet in zijn koloniale oorlog tegen de Palestijnse bevolking: het ontkennen van rechten, geweld, moord. En sinds enkele dagen gebruiken supporters van Israël de gebruikelijke propagandamiddelen: leugens, bagatelisering...

Laten we ons niet in de luren leggen door de propaganda van de hypocrieten die nu

tekeer gaan tegen deze bloedige aanval terwijl zij jarenlang hun mond hielden over de blokkade van Gaza. De westerse mogendheden en Arabische dictaturen maken mooie sier met het veroordelen van de operatie van de Israëlische commando's - maar ze steunen passief of actief de internationale solidariteit met de Palestijnen van de Gazastrook. De meerderheid van de lidstaten van de Europese Unie ontbood de Israëlische ambassadeur, maar waarom hebben ze daar zo lang mee gewacht? En waarom hebben dezelfde landen enkele weken geleden unaniem voor de toetreding van Israël in de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling gestemd?

Sinds meer dan zestig jaar valt Israël de rechten en de levens van de Palestijnen aan. Moordpartijen, uitzetting, diefstal van land, kolonisatie, onderdrukking van elke vorm van verzet... Gedurende meer dan zes decennia heeft de zionistische staat met alle middelen geprobeerd de Palestijnen te verdrijven - slechts een enkele maal veroordeelden leiders van de grote mogendheden het Israëlische optreden. De westerse mogendheden beschouwen Israël als een belangrijke bondgenoot in een regio van groot geostrategisch en economisch belang. De Palestijnen worden geofferd op het altaar van deze belangen.

Israël gaat een beetje minder hard wurgen (zeggen ze)

door *Palestina Solidariteit*

De aangekondigde verspoeling van de blokkade van Gaza is totaal onvoldoende. De blokkade is illegaal, de grenzen moeten geopend worden voor alle verkeer. Onze regering heeft genoeg middelen om Israël onder druk te zetten. De burgerbevolking moet reageren als de regeringen falen.

Onlangs kondigde de Israëlische regering aan dat zij de blokkade van de Gazastrook "verspoelt". Zij zou de huidige lijst van 114 toegelaten producten (lijst die maandelijks veranderde) vervangen door een lijst van verboden goederen. Er zouden ook meer vrachtwagens (niet allemaal) doorgelaten worden, in plaats van de willekeur van vandaag. Sommige Vlaamse kranten schrijven al: "De internationale gemeenschap juicht de beslissing toe". Dat zou Israël natuurlijk graag willen. We lazen bij geen enkel van deze berichten dat die verspoeling van de blokkade enkel gaat over de producten die langs de grensposen passeren. De zeeblokkade blijft ongewijzigd: de Israëlische marine zal ook in de toekomst humanitaire schepen blijven enteren. Er wordt ook niets gezegd over de uitvoer van producten uit Gaza. Nu mag men enkel af en toe bloemen en aardbeien uitvoeren, niets anders.

Israël deed al vaak beloftes die achteraf nooit gehonoreerd werden - wij denken dan aan de "Oslo-akkoorden" die een 20 mijl visserszone bleefdoen en aan het "Agreement on Movement and Access" over Gaza dat nooit werd toegepast.

"Toegeving" onvoldoende

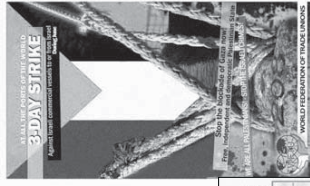
Deze "toegeving" van Israël is echter totaal onvoldoende. Het lijkt op de toegeving van een bruut die een beetje minder hard wil wurgen. Israël heeft namelijk helemaal geen recht om een blokkade op te leggen aan een gebied dat het controleert. Alleen van de VN kan dat. Deze blokkade, de wurging van de Palestijnse economie, is dus ook in "verspoelde vorm" illegaal. Chris Gunness,

woordvoerder van de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR, verklaarde vorige week: "All we need to do is get the Israelis to stop this illegal blockade". Israël heeft volgens de vierde Geneefse Conventie de Plicht om te zorgen voor zieken, kinderen, zwangere vrouwen en moeders van jonge kinderen. Bovendien mag het niemand straffen voor fouten waar men niet persoonlijk schuldig aan is. Een collectieve bestraffing zoals deze blokkade is niet alleen onmenselijk, ze is misdadig, ook als ze een beetje verspoeld wordt. Alle ondertekenaars van deze conventie, ook België, moeten waken over de toepassing ervan. De blokkade moet dus volledig opgeheven worden, de grenzen moeten geopend worden, goederen moeten vrij in- en uitgevoerd kunnen worden. Als er een wapenembargo nodig is, moet dit van toepassing zijn op beide partijen.

Vandaag zien we de Verenigde Staten al applaudisseren bij de belofte van Israël. In het verleden speelden de Europese regeringen, inclusief België, al vlug mee in zulke show. Nochtans laat Israël zich slechts tot de orde roepen - dwingen - door internationale druk. Dat leertlen we andermaal uit de recente gebeurtenissen.

Daarom vragen wij om een duidelijke aanspraak van meer druk op Israël:

- stop alle wapenhandel van en naar Israël
- stop alle samenwerking tussen de NAVO en Israël
- pas de associatieakkoorden met Israël toe: geen handelsvoordelen zolang de humanitaire rechten niet gerespecteerd worden
- eis de toepassing van het internationaal recht, een onafhankelijk onderzoek en bestraffing van de overtreeders

- eis herstelbetalingen aan onschuldige slachtoffers
- eis de 100% opheffing van de blokkade van Gaza

The Elders, een groep van ex-presidenten en Nobelprijswinnaars rond Nelson Mandela, verklaarde eind mei "De beëindiging van de mensen in Gaza is een van de grootste schendingen van de mensenrechten, de blokkade is niet enkel illegaal, ze is bovendien contraproductief omdat ze onaanvaardbaar lijden veroorzaakt die ex-remisten versterkt en gematigde krachten ondermijnt"

Indien onze regeringen tekort schieten, dan moeten wij, de civiele bevolking, zelf acties ondernemen met een essentiële en onmiskenbare politieke boodschap.

Stephane Hessel, Frans diplomaat, overlevende van de holocaust en mede-auteur van de universele verklaring van de rechten van de mens, verklaarde vorige week over Gaza: Global Citizens Must Respond Where Governments Have Failed.

De Zweedse vakbonden zijn daarmee gestart, De Noorse en de Zuid-Afrikaanse volgden hun voorbeeld. Zij staken de beëindiging van goederen van en naar Israël alvast van 23 tot 25 juni. Palestina Solidariteit roept alle Belgen op om Israël en de eigen regeringen op een creatieve manier onder druk te zetten. In het bijzonder de Belgische vakbonden kunnen het voorbeeld volgen van hun Zweedse, Noorse en Zuid-Afrikaanse collega's.

Palestina Solidariteit is de samenwerking van CODIP (Centrum voor Documentatie en Informatie over Palestina) en 17PK (Vlaams Palestina Komitee).

Verkiezingen in Nederland tonen groeiende instabiliteit

door Willem Bos

De parlementsverkiezingen in Nederland op 9 juni lieten een aanmerkelijke verschuiving in het politieke landschap zien. De oude regeringscoalitie - sociaaldemocraten en christendemocraten - verloor haar meerderheid. De liberalen wonnen en de rechts-populistische anti-islampartij van Geert Wilders werd met 24 zetels de derde partij van het land.

De grootste verliezer was het christendemocratische CDA van de huidige minister-president Balkenende die bijna gehalveerd werd (van 41 zetels naar 21). De rechts-liberale VVD, die de afgelopen periode in de oppositie zat, steeg van 22 naar 31 zetels en werd net iets groter dan de sociaaldemocratische PvdA, die drie van haar 33 zetels verloor. De VVD is nu de grootste partij, maar tegelijkertijd de kleinste grootste partij in de Nederlandse parlementaire geschiedenis.

Verschrompeling van het centrum

Het meest opvallende van deze uitslag is het wegzakken van de traditionele partij, de verschrompeling van het politieke centrum. Decennialang haalden de drie traditionele stromingen christendemocraten, sociaaldemocraten en liberalen samen tussen de 80 en 90% van de stemmen. De enige vraag na de verkiezingen was dan of de christendemocraten dit keer met de liberalen gingen regeren of weer eens met de sociaaldemocraten. Nu hebben deze drie partijen gezamenlijk nog maar een krappe meerderheid.

Opvallendst hierbij is de historische neerlaag van de christendemocraten, die bijna een eeuw lang een centrale rol speelden in de Nederlandse politiek. Met uitzondering van de periode van de twee paarse kabinetten (1994-2002, waarin sociaaldemocraten en liberalen samenwerkten) zaten de christendemocraten in

het centrum van de macht. Nu zijn ze de vierde partij van het land.

De grootste winnaar van de verkiezingen is de rechts-populistische anti-islampartij PVV van Geert Wilders die 15 zetels winst boekte en op 24 zetels kwam. Hoe veront- rustend deze opmars van Wilders ook is, echt een verrassing is het niet. De steun voor Wilders is een voortzetting van de doorbraak van de LPF van Pim Fortuyn die in 2002, negen dagen na de moord op Fortuyn, met 26 zetels de tweede partij werd. De LPF is aan onderlinge conflicten ten onder gegaan, maar het ressentiment onder het electoraat is blijven bestaan en Wilders heeft daar met zijn scherpe anti-islam vertoog op weten te scoren.

Het electoraat van Wilders bestaat vooral uit kiezers die we zouden kunnen omschrijven als de verliezers van de neoliberale globalisering, of misschien nog sterker als mensen die denken dat zij wel eens de verliezers kunnen gaan worden. Zo slaat zijn anti-moslimretoriek vooral aan in de zogenaamde overlooppogemeenten waar een belangrijk deel van de autochtone arbeidersklasse de afgelopen decennia vanuit de grote steden naar toe is verhuisd en waar het aantal moslimimmigranten zeer beperkt is. Ook in Limburg, waar het aantal immigranten uit de Maghreb zeer laag is, haalde de PVV van Wilders een monstercore. Het is vooral het angstbeeld van de massa-immigratie en de gewelddadige islam die de kiezers tot een stem voor Wilders heeft gebracht.

Het is geen toeval dat Wilders in de verkiezingscampagne - naast het thema van het stoppen van de massa-immigratie - een aantal linkse standpunten op sociaaleconomisch gebied verdedigde: geen aantasting van het minimumloon, handhaven van het ontslagrecht en geen verhoging van de pensioenleeftijd. Het is evenmin toeval dat zijn partij op de eerste twee punten in het parlement eerder het

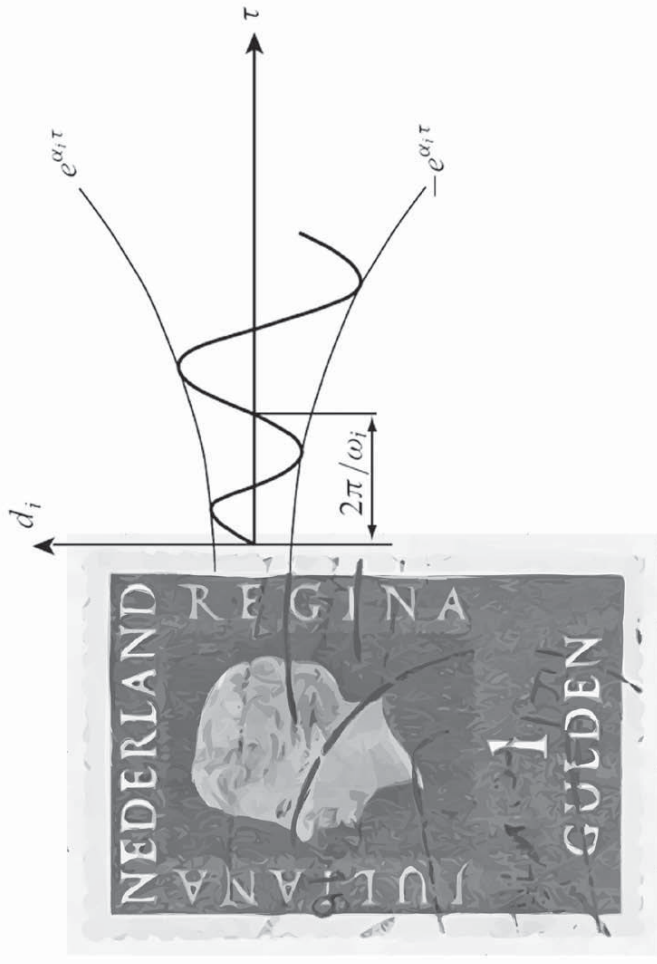
omgekeerde standpunt had ingenomen en dat hij het punt van de pensioenleeftijd een week na de verkiezingen weer liet vallen.

En links...

Terwijl de traditionele partijen en vooral de twee grootste regeringspartijen de re- kening gepresenteerd kregen, is links er niet in geslaagd om van de onvrede van de kiezers te profiteren. GroenLinks won weliswaar drie zetels en heeft er nu tien, maar dat is een stuk minder dan waarop gehoopt werd. Een deel van haar potentiële kiezers blijkt op het laatste moment toch overgestapt te zijn naar de PvdA, toen de verkiezingsstrijd steeds meer een strijd werd tussen de PvdA en de VVD.

Daarbij is het nog maar de vraag of deze partij (die voortkomt uit drie kleinere linkse partijen, waaronder de Communistische Partij en de Pacificistische Socialistische Partij) nog tot links van de sociaaldemocratie gerekend kan worden. Op verschillende sociaaleconomische punten staat ze inmiddels rechts van de PvdA. Ze is bijvoorbeeld - net als de PvdA - voor verhoging van de pensioenleeftijd maar pleit in tegenstelling tot de sociaaldemocraten voor een verkorting van de werkloosheidsuitkering van drie naar één jaar.

De SP, de enige consequent anti-neoliberale partij, verloor 10 zetels en kwam op 15 zetels. Dat op de uitslagenavond bij de socialisten toch een feestelijke stemming heerste, was het gevolg van het feit dat de partij de afgelopen tijd in de peilingen nog veel dieper was gezakt. De leiderswisseling na de desastreus verlopen gemeenteraadsverkiezing in maart van dit jaar heeft de partij geen slecht gedaan. De nieuwe lijsttrekker Emile Roemer deed het goed in de debatten en in de loop van de campagne zijn er een aantal Kamerzetels bij gewonnen. Maar het blijft natuurlijk een ernstig probleem dat de partij die als geen ander

het neoliberalisme heeft bestreden nu met de crisis niet voor- maar achteruit gaat en dat de proteststemmen naar rechts gaan.

Twee zaken spelen hierbij een rol. In de eerste plaats de sterke gerichtheid op het parlement en op regeringsdeelname. In 2006 werd de kiezers vooral voorgedragen dat als ze op de SP gingen stemmen de partij zo groot zou worden dat regeringsdeelname mogelijk werd. Dan zou er eindelijk wat veranderen. Toen dat niet lukte, keerde een deel van het electoraat zich weer van de partij af. Overigens, ook als het de partij wel was gelukt om als junior partner aan een regering deel te nemen, was een deel van de kiezers teleurgesteld geweest over de resultaten. De kracht van socialisten ligt uiteindelijk niet in haar parlementaire of gouvernementele positie, maar in de wijze waarop ze haar achterban weet te mobiliseren, de wijze waarop ze maatschappelijke druk weet uit te oefenen.

En dat brengt ons op het tweede punt: de houding van de SP ten opzichte van de sociale strijd en sociale bewegingen. Mede als reactie op haar vroegere maoïstische politiek van het oprichten van 'eigen' sociale bewegingen die als mantelorganisaties functioneerden (inclusief een 'eigen' vakbeweging), heeft ze nu een zeer

afzijdige houding ten opzichte van de werking in sociale bewegingen. Die houding komt er op neer dat het belang van sociale bewegingen inclusief de vakbeweging wordt erkend, maar dat een eigen werking in de bewegingen ontbreekt. Acties van de (vak)beweging worden gesteund, en zo nodig wordt er kritiek geleverd op de opstelling van de vakbondsliding, maar van een systematische werking binnen de vakbeweging is geen sprake. En dat geldt ook voor andere sociale bewegingen. Daarmee laat de partij een belangrijke mogelijkheid voor sociale machtsvorming liggen. Het zwaartepunt van het partijwerk ligt heel sterk op het propagandistisch uitdragen van successen in parlementaire organen en veel minder op het versterken en het wortelen van de partij in de sociale strijd.

Groeiende instabiliteit

De verkiezingsuitslag zal leiden tot een periode van grote politieke instabiliteit. Het is voorlopig nog onduidelijk welke regeringscombinatie mogelijk is. Een regering met twee partijen is onmogelijk. Voor een regering met steun van een meerderheid in het parlement zijn drie, vier of meer partijen noodzakelijk. Aangezien verschillende partijen verschillende combinaties afwijzen, is dat een puzzel

die niet makkelijk op te lossen valt en die tot een weinig stabiel resultaat zal leiden.

Wat voor regering er ook uitkomt, het zal een regering zijn die het meest drastische bezuinigingspakket sinds de oorlog door zal voeren. Daarbij zal ze kunnen rekenen op groeiend maatschappelijk verzet. Ondanks de verrechtiging van het politieke klimaat - die door de verkiezingsuitslag nog eens bevestigd werd - is er ook een duidelijke onderstroom van verzet. De schoonmakers hebben met de langste staking sinds 1933 een succes geboekt dat meteen doorwerkte in de staking van het gemeentepersoneel. Ook de overwinning van de oppositie in de vakbond voor de publieke sector ABVA-KABO is een duidelijk teken aan de wand. Veel meer dan de regeringsamenstelling zal de omvang van het maatschappelijk verzet de komende periode bepalend zijn. Als de SP er in slaagt om zich in te schakelen in de dynamiek van deze strijd kan zij als oppositiepartij een belangrijke rol spelen en zich aanzienlijk versterken. ■

Willem Bos is mede-vertaler van Grenzeboos, het tijdschrift van Socialistische Alternatieve Politiek, Nederlandse zusterorganisatie van de SP. Het artikel verscheen eerder ook op Uitpers, webzine voor internationale politiek.

fotomontage: Little Shiva

Is Turkije van kamp veranderd?

→ door Thierry Pierret

Turkije heeft tegen de nieuwe sancties gestemd die goedgekeurd werden in de Veiligheidsraad. Vervolgens heeft zij krachtig gereageerd tegen de aanval van de Israëlische marine op de vredesvloot op weg naar Gaza. Dient men daarin een ommekeer zien in de Turkse buitenlandse politiek?

De machtsgreep van AKP in 2002 betekende een belangrijke ommekeer voor Turkije. Voor de eerste maal kwam een partij aan de macht zonder de steun van de militaire leiding, de administratie en de gerechtelijke

ning en aan de Israëlische expertise i.v.m. Oosten, na het Israëlische. De leidende bestrijding van opstanden, die zij nodig heeft in haar strijd tegen de Kurdische guerrilla van de PKK die opnieuw de kop opsteekt. Erdogan heeft onlangs tijdens een bijeenkomst van zijn partij verklaard dat "de EU aan een test is onderworpen, waar van zij niet eens bewust is".

Dit betekent zowel als dat de schijnbare vinnige Turkse reactie op het bloedige incident in het oosten van de Middellandse Zee een drukmiddel uitmaakt op de EU om de toetredingsonderhandelingen te versnellen. Turkije wil hiermee haar beschadigingsvermogen aan de Europese naties tonen.

De negatieve stem van Turkije tegen de sancties voor Iran moet eveneens gela-tiveerd worden. De afgesloten akkoorden tussen Brazilië, Iran en Turkije over het Franse nucleaire programma is bouwval-lig geworden en Turkije heeft verklaard dat zij de nieuwe sancties ging toepassen. Turkije heeft te veel nood aan Amerikaanse steun voor haar inmengingspolitiek in het Noorden van Irak om zich een breuk met Washington te veroorloven. Het is niet de eerste maal dat Turkije gas terugneemt nadat zij het Amerikaanse gezag had uit-gedaagd. In 2003 had de regering van Erdogan het overvliegen van Turkije door Amerikaanse vliegtuigen om Irak aan te vallen, verboden. Maar zij heeft dit verbod ingetrokken nadat Irak bezet was. De rege-ring heeft trouwens de aanwezigheid van militaire bases op Turks grondgebied niet in vraag gesteld.

De EU mogelijk maken. Deze toetreding wordt door de VS gesteund die daardoor hoopt om Turkije bij het Westen in te lijven. De Europese regeringen zijn echter verdeeld over de Turkse toetreding tot de EU. De onderhandelingen slepen aan, wat zowel de regering, als de Turkse publieke opinie irriteert.

Het is in deze context dat de verbolgen reac-tie van Turkije tegen de Israëlische aanval op de vredesvloot, moet gezien worden. Weliswaar heeft Turkije haar ambassadeur teruggeroepen en heeft zij de gemeen-schappelijke militaire oefeningen met het Israëlische leger geannuleerd. Maar de Turkse regering heeft het programma voor militaire samenwerking met Israël niet in vraag gesteld. Turkije heeft te veel behoefte aan de gesofisticeerde Israëlische bewa-

Recep Tayyip Erdogan, Turks eerste minister, en Jaak de Hoop Schiffer, algemeen-secretaris van de NATO

Klimaatbijeenvakomst Cochabamba tussen mooie verklaringen en concrete actie

→ door Marijke Colle

Als reactie op het mislukken van de klimaatop in Kopenhagen, nam Evo Morales het initiatief tot de Wereldconferentie van de Volkeren over de Klimaatverandering en de Rechten van Moeder-Aarde. Inderdaad werd op initiatief van de Verenigde Staten in december 2009 in Kopenhagen een akkoord getekend tussen de VS, China, India, Brazilië en Zuid-Afrika. Deze landen hebben elke illusie op een bindend en radicaal klimaatakkoord de kop ingedrukt: hun doelstellingen zijn ver beneden wat de experts van het IPCC noodzakelijk achten. Ze zijn vrijblijvend en er is bovendien geen sprake van een belangrijke financiële inspanning ten gunste van de eerste slachtoffers van de wereldopwarming, de arme landen.

Akkoord van de volkeren

Na een voorbereiding in 17 thematische werkgroepen kwamen zo'n 20.000 afgevaardigden bijeen in Cochabamba. Van de aangekondigde staatshoofden kwam alleen de Venezolaanse president Hugo Chavez opdagen.

Op de bijeenkomst is voor de opmerkelijke tekst het "Akkoord van de Volkeren" gestemd, dat als basis zal dienen voor de tussenkomst van Evo Morales op de komende VN klimaat top eind 2010 in Cancun, Mexico.

De tekst van het akkoord stelt dat "het kapitalistisch systeem is gebaseerd op een logica van concurrentie, van vooruitgang en van onbeperkte groei" en wijst dit systeem aan als veroorzaker van de klimaatcrisis. Volgens de tekst staat de mensheid nu op een kruispunt, ofwel blijven we de destructieve kapitalistische weg vervolgen, ofwel kiezen we de weg van de "harmonie met de natuur en van het respect voor het leven."

Strijd tegen de opwarming van de aarde

In de tekst worden een aantal interessante voorstellen gedaan voor de concrete strijd tegen de klimaatopwarming. De doelstelling moet zijn, een werkelijke vermindering van de emissies van de ontwikkelde landen met 50 procent ten opzichte van 1990, in de periode tussen 2013 en 2017. Om dit te bereiken kunnen we niet rekenen op marktmechanismen zoals de handel in emissierechten.

Hiertegenover stelt de verklaring dat de rechten van de Inheemse Volkeren en van de lokale organische landbouw ge-eerblijgd en gesteund moeten worden. Ook wordt de nadruk gelegd op de "klimaat-schuld" van de ontwikkelde landen, die moeten groene technologie gratis ter beschikking stellen en de verantwoordelijkheid nemen voor de opvang van de miljoenen klimaatvluchtelingen die er de komende jaren zullen komen.

Opbouw aan de Verenigde Naties

De andere voorstellen die in de tekst gedaan worden, zijn vooral gericht op de Verenigde Naties en de komende top in Cancun. Het voorstel voor een "Universele Verklaring van de Rechten van Moeder-Aarde", voor het oprichten van een "Internationaal Gerechtshof voor Rechtvaardigheid inzake Klimaat en Leefmilieu" en het idee van een "Wereldreferendum over de klimaatverandering", worden gezien als middelen om diplomatieke druk uit te oefenen, om een wereldwijde beweging voor het klimaat te stimuleren en zo de globale krachtsverhoudingen te wijzigen. We kunnen ons hierbij wel vragen stellen over de illusies die zo worden in stand gehouden of versterkt in internationale instellingen zoals de VN.

Maar er is meer. Tijdens de top in Cochabamba zelf, was er een achtendewerkgroep die het woord niet heeft gekregen: het ging om een werkgroep van inheemse gemeenschappen in Bolivia die het beleid van Evo Morales bekritiseren. Zij eisen dat er een echte duurzaam waterbeleid komt voor hun gemeenschappen. Ook bij het energiebeleid van Hugo Chavez kunnen we wel vragen stellen, zijn land is bijna volledig afhankelijk van de verkoop van olie aan de VS. Van enige radicale milieustrategie ten gunste van het klimaat is er in Venezuela nog maar weinig te merken. De mooie en radicaal ogende verklaring blijkt zo toch wel enige beperkingen te hebben.

Een concrete strategie ontbreekt

Van radicaal antikapitalisme in woorden alleen, zal het klimaat niet beter worden. Hier zien we de grootste beperking van deze alternatieve klimaatop. Er is geen sprake van een concrete strategie op wereldvlak voor de strijd tegen de opwarming. Noch-vans bestaan er belangrijke krachten die hiervoor te mobiliseren zijn. De coördinatie van Inheemse Volkeren, de internationale boerenvereniging La Via Campesina, de internationale klimaat coalitie "Klimaat en Sociale Rechtvaardigheid".

Het zal van de concrete actieplannen van deze bewegingen afhangen of we in de strijd voor het klimaat overwinningen kunnen boeken. En een echte antikapitalistische strategie zal de enige weg zijn om de macht van olie- en andere multinationals te breken voor het te laat is. ■

Marijke Colle is medewerker van het International Institute for Research and Education (IIRE) te Amsterdam.

Studentenverzet in Marokko

→ door de *Stroming van Revolutionaire Studenten*

De Marokkaanse openbare scholen en universiteiten worden geconfronteerd met een zware aanval op het recht van het Marokkaanse volk op publiek, goed en gratis onderwijs. Een beleidsdocument met de naam 'Nationaal handvest voor onderwijs en opleiding' dat in 1999 op orders van de Wereldbank werd aangenomen door de Marokkaanse staat en in maart 2000 door de koning werd goedgekeurd heeft hiervoor de basis gelegd.

Dit handvest wordt ondersteund door een ander document dat aan het begin van het academisch jaar 2009-2010 in werking trad, het zogenaamde 'noodplan'. Het doel van deze aanval, in Marokko en in andere landen die onderworpen zijn aan de logica van de neoliberale Wereldbank, is de overblijfselen van het openbare en publieke karakter van de universiteit af te breken en in plaats hiervan een elite universiteit, onderworpen aan kapitaal en marktwerving, te creëren.

In reactie op deze aanvallen heeft de studentenbeweging, georganiseerd in de Nationale Unie van Studenten van Marokko (NUSM) moedige verzet georganiseerd. In deze beweging hebben revolutionair linkse groepen gedurende de laatste twee jaar een belangrijke rol gespeeld, ook al werd de beweging geconfronteerd met geweldadige repressie door het Marokkaanse regime. De laatste jaren zijn tientallen activisten opgepakt en aangeklaagd in Fez, Taza, Meknes, Oujda, Tangier, Marrakech en Agadir.

De universiteit van Agadir: het middelpunt van de strijd

Onder het motto 'iedereen tegen het noodplan' zijn op de universiteit van Agadir voortdurend acties georganiseerd tegen de

slechte leer- en woningomstandigheden van studenten. Er is een gebrek aan voorbeurzen worden te laat uitgekeerd, het leger is demonstratief aanwezig op de campus, campusbewoners hebben geen plek om te eten, er is een tekort aan leraren, de lokalen zijn over vol, het management incompetent, de examens niet geloofwaardig. Zelfs de vakbond van universiteitsprofessoren veroordeelde deze rampzalige situatie en organiseerde een tweedaagse staking in solidariteit met de studenten. In februari en maart nam de beweging voor eerdere examens massale vormen aan. De acties vonden verspreid over alle faculteiten plaats en werden gekenmerkt door brede participatie, gebaseerd op democratisch zelfbestuur. Op deze wijze werd brede deelname aan de beweging mogelijk. Een ander kenmerk van de beweging was de belangrijke rol van vrouwen – twee studentes in de faculteiten voor Recht en Natuurkunde speelden een leidende rol. Dankzij hun vasthoudendheid hebben de studenten belangrijke eisen kunnen winnen.

De beweging wakte de woede van het universiteitsbestuur en van de politie die de omgeving van de universiteit in een permanente legerplaats van de veiligheidsdiensten, in uniform of in burger, heeft veranderd. Maar de beweging heeft de studenten ook laten zien dat overwinningen haalbaar zijn en de geloofwaardigheid van de NUSM activisten versterkt.

Junij 2010: arrestaties en verzet

Een protestmars tegen de politie-aanwezigheid leidde tot een confrontatie waarin met stenen naar de politie gegooid werd. Daarnaast kwamen de studenten in verzet om het verzetten van de tentamenen af te dwingen zodat zij genoeg tijd zouden hebben om zich, na het opnieuw openen van alle faculteiten na de acties, voor te bereiden. De mobilisaties hielden dagenlang aan.

In de morgen van 7 juni hielden de studenten een massale bijeenkomst en besloten zij om de tentamenen te boycotten omdat zij niet de gelegenheid kregen zich goed voor

van de vakbonden zijn betrokken bij het uitvoeren van dit beleid, verstrikt als ze zijn in de 'sociale dialoog'. Op deze manier worden de verworvenheden van de sociale bewegingen gesaboteerd en de strijd voor het behoud ervan bemoeilijkt. Alleen al in juni werden 13 arbeiders tot vier maanden cel veroordeeld in Khribgwa, werden vijf activisten uit de vak- en werklözenbeweging gearresteerd en in Missour werd een betoging tegen landonteigening met harde hand uit elkaar geslagen.

De beweging van de studenten, bewonderenswaardig als ze is, is beperkt door haar lokale karakter. In de jaren tachtig bracht politieke repressie zware schade toe aan de NUSM waar de bond nooit van herstelde. De bond is verdeeld en tradities van samen actievoeren en deze op democratische wijze organiseren zijn bijna verloren gegaan.

De beweging heeft echter belangrijke stappen genomen om deze zwakheden te boven te komen. Op 23 maart werd een publiek symposium georganiseerd om te spreken over de interne verdeeldheid, over omgaan met repressie en de vooruitzichten van de studentenbeweging. Deze discussies duren nog voort. De nieuwe ontwikkelingen in de landelijke organisatie van studenten zijn deel van de redenen waarom de regering nu hard optreedt tegen de beweging en tegen de NUSM.

Het huidige Marokkaanse regime houdt zich in stand met geweldadige onderdrukking, bloedvergieten en dwang. Activisten in de NUSM moeten blijven werken aan de opbouw van een democratische, radicale beweging voor de rechten van alle studenten en streven naar samenwerking met andere progressieve bewegingen. Vooral in de verdediging van vakbonds vrijheid en politieke vrijheden en van het recht op onderwijs, werk en organisatie liggen mogelijkheden voor samenwerking.

Stop de repressie tegen de studentenbewegingen! Vrijheid voor alle politieke gevangenen! ■

De Stroming van Revolutionaire Studenten is een groep actief in de NUSM die zich identificeert met Al Mounadila (De Militante), de Marokkaanse zusterorganisatie van de SAP. Vier van hen zijn aangeklaagd, drie worden nog gezocht door de politie, een verkeert in gevangenschap.

Pakistaanse vakbondsactivist vermoord

→ door *Farooq Tariq*

Op 6 juli werd Mustansar Randhawa vermoord. Mustansar Randhawa – 35 jaar oud – was een leider van de arbeidersbeweging Labour Qaumi Movement (LQM) in Faisalabad.

Hij werd door onbekende personen vermoord in het kantoor van de LQM. De laatste dagen ontving hij doodsbereidingen van de eigenaars van de textielfabrieken in de regio. Zijn misdaad: het organiseren van de LQM in een gebied waar nooit eerder iemand het aandurfde een vakbond te organiseren. Naast een leider van LQM was Mustansar Randhawa voorzitter van de Nationale Vakbondsfederatie van Faisalabad. Met meer dan 2 miljoen inwoners is Faisalabad de derde stad van Pakistan.

De LQM had op 4 juli een staking in de textielsector aangekondigd die op 6 juli in zou gaan. Op 5 juli riep het bestuur van Faisalabad de LQM op tot onderhandelingen. De LQM eiste een loonsverhoging van 17 procent, in overeenstemming met de verhoging van het minimumloon. De bazen hadden daar weinig zin in. Na onderhandelingen moord te veroordelen. ■

Farooq Tariq is woordvoerder van de Labour Party Pakistan.

fotos: www.ahrchk.net/na/maifile.php/2010/3300 en http://worldwidesocialist.net/blog/2010/07/state-terror-in-pakistan-labour-leaders-killed-for-forming-union-in-faisalabad

foto: www.sap-rood.be

Lumumba: Rede op de Dag van de Onafhankelijkheid

Ter gelegenheid van de 50e verjaardag van de onafhankelijkheid van Congo, publiceren we hierbij de speech die Patrice Lumumba, de eerste premier van het onafhankelijke Congo bij die gelegenheid gaf. Lumumba werd later met de steun van het Belgische en Amerikaanse imperialisme vermoord.

Mannen en vrouwen van Congo,

In naam van de Congolese regering groetik u, triomferende strijders voor een vandaag overwinnende onafhankelijkheid. Ieder van u, mijn vrienden, die onvermoelbaar aan onze kanten hebben gevochten, vraag ik om deze 30 juni, 1960, een beroemde datum te maken die u onuitwisbaar in uw harten zult graven, een datum van betekenis waarover u aan uw kinderen zult

worden gespaard, en waarvoor wij onze kracht en ons bloed geven.

Wij zijn trots op deze strijd, van tranen, van brand en van bloed, tot in de diepten van ons zijn, want het was een edele en juiste strijd, en onontbeerlijk om een eind te maken aan de vernederende slavernij die ons met geweld werd opgelegd.

Dit was ons lot gedurende tachtig jaar koloniaal regime; onze wonden zijn nog te vers en te pijnlijk voor ons om hen uit ons geheugen te bannen. Wij hebben kwellend werk gekend, dat in ruil voor salarissen werd geëist die ons niet toelieten genoeg te eten om de honger weg te nemen, of onszelf te kleden, of ons fatsoenlijk te huisvesten, of onze kinderen op te voeden als schepelen die we liefhebben.

leren, zodat zij aan hun zonen en aan hun kleinkinderen de grooie geschiedenis van onze strijd voor vrijheid zullen voortvertellen.

Voor de onafhankelijkheid van Congo, zelfs aangezien die vandaag met België wordt gevierd, een vriendschappelijk land met wie we als gelijken omgaan, zal geen Congolees die naam waardig ooit kunnen vergeten dat het door te vechten was dat deze is gewonnen [applaus], een strijd van dag tot dag, een vurige en idealistische strijd, een strijd is waarbij we niet van ontbering en lijden

Wij gaan de landerijen van ons land bewaken zodat zij echt haar kinderen bevoordeeld. Wij gaan oude wetten herstellen en nieuwe maken die rechtvaardig en edel zullen zijn.

Wij gaan een eind maken aan de onderdrukking van de vrije gedachte en erop toezien dat al onze burgers volledig van de fundamentele vrijheden genieten die in de Verklaring van de Rechten van de Mens worden voorzien [applaus].

Wij gaan alle discriminatie van elke verscheidenheid afschaffen en aan éénieder de positie verzekeren die de menselijke waardigheid, werk en toewijding hem geven.

Wij gaan niet regeren door de vrede van kanonnen en bajonetten, maar door een vrede van het hart en de wil [applaus].

En wees voor dat alles zeker, beste landgenoten, dat wij niet alleen op onze enorme sterkte en immense rijkdommen zullen rekenen maar op de hulp van talrijke derde landen wier samenwerking wij zullen goedkeuren als die vrij wordt aangeboden, zonder poging om ons aan een vreemde cultuur van om het even welke aard op te leggen [applaus].

Op dit vlak heeft België, eindelijk de stroom van de geschiedenis acceptierend, niet geprobeerd om zich tegen onze onafhankelijkheid te verzetten en is bereid geweest om ons hun hulp en vriendschap te bieden, en er is net een verdrag tussen onze twee landen, gelijk en onafhankelijk, ondertekend. Van onze kant zullen wij, terwijl wij wakzaam blijven, onze vrij gegeven verplichtingen naleven.

Aldus zal het nieuwe Congo, onze geliefde Republiek die mijn regering zal creëren, in het binnen- en buitenland, een rijk, vrij, en welvarend land zijn. Maar opdat wij dit doel zonder uitsel zullen bereiken, vraag ik iedereen, wetgevers en burgers, om me met al uw sterkte te helpen.

Ik vraag iedereen om uw stammenruizies te vergeeten. Zij putten ons uit. Zij riskeren ons in het buitenland veracht te maken.

Ik vraag de parlementaire minderheid om mijn regering te helpen met een constructieve oppositie en zichzelf strikt te beperken tot wettelijke en democratische kanalen.

Ik vraag iedereen niet vóór om het even welk offer ineen te krimpen om het succes van onze reusachtige onderneming te bereiken.

Samenvattend vraag ik u om onvoor-

waardelijk het leven en het bezit van uw medeburgers en van de buitenlanders die in ons land leven, te eerbiedigen. Als het gedrag van deze buitenlanders iets te wensen overlaat, zal onze justitie hen snel uit de Republiek uitwijzen; als in tegendeel, hun gedrag goed is, moeten zij in vrede worden gelaten, want zij werken ook voor de welvaart van ons land.

De onafhankelijkheid van Congo markeert een beslissende stap naar de bevrijding van het volledige Afrikaanse continent [applaus].

Sire, excellenties, mijn dames, mijne heren, mijn beste landgenoten, mijn rasbroeders, mijn strijdmakkers — dit is wat ik u in naam van de regering op deze prachtige dag van onze volledige onafhankelijkheid wilde vertellen.

Glorie aan de vechters voor nationale bevrijding!

Lang leve de onafhankelijkheid en Afrikaanse eenheid!

Lang leve het onafhankelijke en soevereine Congo!

[applaus, lang en luid] ■

Vertaling: Simon Degraeve

50 jaar onafhankelijk David Van Reybrouck masseert westerse bemoeienissen in Congo weg

→ *Ludo De Witte, socioloog en auteur*

'Bladzijden die de Belgische autoriteiten in een kwaad daglicht zouden kunnen plaatsen, lijken wel uit het boek gescheurd', zegt Congokenners Ludo De Witte over 'Congo, een geschiedenis' van David Van Reybrouck. 'Het volstaat niet om enkele verklaringen van Congolezen op zak te hebben om te kunnen spreken van respect voor 'het Congolese perspectief'.

'Congo' is mooi gecomponeerd, maar is geen waarheidsgetrouwe weergave van de geschiedenis van het land, stelt Congokenner Ludo De Witte.

David Van Reybrouck, auteur van de bekende roman De plaag en het met al even veel lof overladen theaterstuk Missie, publiceert begin met Congo, een geschiedenis van Reybrouck heeft in de massamedia inmiddels een bijna onaanastbare status gekregen: voor de publicatie had de pers het al over een 'standaardwerk' en een 'langverwacht magnum opus'.

Mooi gecomponeerd

Congo is een klepper van bijna 700 bladzijden waarin geen periode onaangetast blijft: van de prekoloniale slavenhandel tot Kabila junior, zonder natuurlijk Stanley, Leopold II, Lumumba, Mobutu en de Chinezen te vergeten. Het boek is de neerslag van een werk van jaren, inclusief tien reizen naar Congo waar hij volgens een publiciteitstekst met honderden Congolezen praatte.

Dat is alvast de originaliteit van Congo: het boek is mooi gecomponeerd, met aantekeningen over zijn reizen door het land en

interviews met zijn bewoners omheen het historische verhaal geweven. Al lezend loop je met de auteur mee, en ziet, voelt en ruikt het land en zijn mensen, die prominent aanwezig zijn. Congo is, volgens de auteur zelf, 'een history' from below aan de hand van interviews met mensen wier perspectief doorgaans niet doordringt tot de geschreven bronnen'.

Rasverteller

Maar is het boek daarom ook een waarheidsgetrouwe weergave van de geschiedenis van Congo? Niet echt. Van Reybrouck schreef een geschiedenis waarin nogal wat westerse bemoeienissen worden weggemasseerd. En dat is, wanneer het gaat over een land dat de afgelopen 125 jaar minder dan dertig jaar van bezetting is gespaard, om van andere bemoeienissen nog maar te zwijgen, natuurlijk als een verslag van een voetbalwedstrijd waarin slechts over één ploeg wordt gesproken.

Het boek van Van Reybrouck heeft zeker verdienste. Hier is een rasverteller aan het werk, en er zit vaart in het verhaal. Hij is op zijn best als hij door de ogen van zwarten internerselijke ervaringen vertaalt, zoals in zijn beschrijving van het eerste contact van zwarten met blanken, eind negentiende eeuw, of als hij het over de frustraties van de Congolese elite (enkele honderden évolués, door de kolonisator erkend als zwarten op weg naar 'Europeanisering') heeft.

Onafhankelijkheidskoorts

Hij diept feiten op die al te lang waren miskennd. Zo vertelt hij over Paul Panda, een miskend nationalist avant la lettre, en over de opstand van de Pende, die in bloed werd

hadden 7.000 dwangarbeiders er het leven bij ingeschoten.

Belegering van Stalingrad

David Van Reybrouck steunt te veel op analyses van auteurs en 'informanten' die het neokoloniale perspectief genegen zijn.

Niets over de strategieën van de kolonisator om tegen het einde van de jaren vijftig, toen in Congo, Rwanda en Burundi de vrijheidsdrang ontkwam, etniëën tegen elkaar op te zetten, met als doel te verdelen om te blijven heersen. Absoluut niets over de rol van de VN – die na de onafhankelijkheid met de VS en België een los-vaste alliantie vormde – in de onverwerping van de regering-Lumumba. Geen woord over de Belgische verantwoordelijkheid in de laatste uren van

Lumumba. Niets over de decennialange steun van koning Boudewijn, Etienne Davignon (Generale Maatschappij), politici als Wilfried Martens of Edmond Leburton en opiniemakers als Manu Ruys of Walter Geerts voor dictator Mobutu. En hier en daar wordt wel gewoon zwart, als de Belgische militaire interventie in Congo in juli 1960 of de Belgisch-Amerikaanse interventie in 1964 aan de orde is.

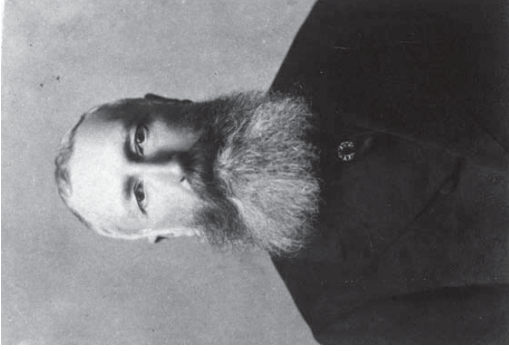
De geschiedenis loopt in Congo dus echt wel mank. Het volstaat niet om anekdotes, herinneringen en meningen van tientallen mensen samen te brengen om een geschiedenisgang te reconstrueren. Op zich levert dat een caleidoscopisch beeld op dat voortdurend verandert wanneer men een ander perspectief inneemt. Zoals men de geschiedenis van pakweg het Oostfront en de belegering van Stalingrad niet kan schrijven met interviews van Duitse veteranen van dat front, zo kan men de geschiedenis van Congo niet herleiden tot een optelsom van uitspraken van Congolezen. Er is een analysekader nodig, een breder perspectief dat de uitspraken van de betrokkenen situeert en verklaart.

Regressie

Daar wringt het schoentje. Van Reybrouck steunt te veel op analyses van auteurs en 'informanten' die het neokoloniale perspectief genegen zijn. De afgelopen twintig jaar heeft het historisch onderzoek grote sprongen vooruit gemaakt: Daniel Van groenweghe en Jules Marchal voor Congo Vrijstaat; opnieuw Marchal, Paul Raingeard de la Bletière en Isidore Ndaywel voor Belgisch Congo. Frans Buelens en Guy Vantheemsche schreven overzichtswerken over deelaspecten, Isidore Ndaywel schreef een

heuse geschiedenis van Congo, zelf onderzocht ik de archieven van de VN, België en Groot-Brittannië over de Congocrisis, en de commissie-Lumumba van het parlement diepte bijkomend archiefmateriaal op. Van Reybrouck vermeldt dat wel in zijn 'verantwoording der bronnen', maar het lijkt nogal op autoriteitsmanagement, want voor zijn analyses grijpt hij terug naar auteurs die geneigd zijn België, de VS, de VN uit de wind te zetten.

Waarom die regressie? Waarom een boek dat probeert om zo weinig mogelijk mensen tegen de haren in te strijken? 'L'histoire, quand elle est sérieusement écrite, est sans pitié et sans pitié', schrijft Marcel Liebman, en aan die standaard algemeen stelt Congo teleur. Het boek ondergaat de invloed van een zekere regressie van ons historisch bewustzijn – een regressie waarvan ook Van Reybroucks theatertekst Missie getuigt.

LÉOPOLD II
ROI DES BELGES

Excuses

De afgelopen jaren groeide een nieuwe pensée unieke waarbij een kritische kijk op koloniale rijken en neokoloniale interventies wordt weggewuifd als 'negativistisch', 'onproductief', 'gauchistisch', na een periode van relatieve openheid tussen pakweg 1995 en 2002. De jaren negentig van de vorige eeuw waren voor België een periode van Out of Africa: het frasco van de interventie in Rwanda onder VN-vlag (1994), het verval van de Congolese staat en de implosie van het regime van Joseph

'Our Bastard' Mobutu en de volatiele toestand na de machtsgreep van Kabila senior (1996-97) noopten Brussel tot bezinning en een zoektocht naar een nieuwe plaats op het internationale schachtbord.

Het waren jaren van relatieve openheid en reflectie over het (neo-)koloniale verleden, niet als ijkpunten de Rwanda- en Lumumbacommissies van het Belgisch parlement (1997 en 2001), toen de Belgische regering een verantwoordelijkheid erkende in de afwikkeling van de Rwandese genocide (1994) en de moord op Lumumba (1961), en daarvoor ook excuses aan de Rwandese en Congolese volkeren aanbod.

Antiblanke racisme

Neokolonialisme staat weer op de agenda, en daarom wil het Westen zich van zijn schuldcomplexen over de kolonisatie bevrijden.

Vandaag echter is er opnieuw interesse voor Afrika, en dat laat zich in de historische reflectie gevoelen. De tendens om de geschiedenis van interventionisme en kolonialisme op te smukken vloeit voort uit de dadendrang van Washington, Parijs en Brussel om in het Nabije Oosten, in zwart Afrika en rond de opkomende concurrenten Rusland en China prowesterse regimes te versterken of er nieuwe te vestigen. Imperiale en Eurocentrische attitudes die tot voor kort ondenkbaar waren, schieten wortel. De Senegalese romancier Boubacar Boris Diop merkt in zijn L'Afrique au-delà du miroir (2007) terecht op dat voorstellen voor een selectieve migratiepolitiek om 'nuttige' kandidaat-migranten wegens hun expertise 'uit te kiezen' en 'toe te staan' om het Westen te komen verrijken, herinneringen oproepen aan de tijd toen 'negers' op slavenmarkten werden gekoerd en verkocht.

Het verzet van moslims tegen de westerse overheersing van de moslimwereld roept op zijn beurt nieuwe racistische beelden op – van moslims met een 'inherent onvermogen om de moderniteit te omarmen', een cultuur van dood koesteren; zich 'bij ons' bezondigen aan 'antiblanke racisme'; 'onze identiteit' aantasten en zelfs 'een oorlog tussen de beschavingen' uitlokken.

Hevig protest

Wie vandaag wil interveniëren, stoot echter op een aarzende publieke opinie. Back to Africa? Velen twijfelen tussen het Afropessimisme van de afgelopen decennia, argwaan tegenover het heroplevende mer-

www.dewereldmorgen.be/foto/2010/04/05/herdenkinginsplechtigheid-voor-jos-gedens-antwerpen

Henry Morton Stanley
(Bula Matari) © Kulu,
1872

cantilisme van het Westen en goedgevend humanitair activisme. Daarom moet men de publieke opinie laten geloven dat men humanitaire doeleinden dient, zoals Leopold II en zijn rivalen in Londen en Parijs tijdens hun Scramble for Africa in de negentiende eeuw deden. En dan worden de zwarte bladzijden over het oude kolonialisme, die als een schaduw over nieuwe interventies hangen, het best uit het collectieve geheugen weggelakt.

Een straf staaltje is de wet die het Franse parlement in 2005 aannam waarin het land zijn “erkentelijkheid” uitdrukt voor “het werk” dat is verricht in de voormalige Franse kolonies. De wet legde Franse universiteiten op in hun programma’s

“de positieve rol van de Franse overzeese aanwezigheid” te benadrukken en recht te doen aan de geschiedenis en de offers van de Franse soldaten in de kolonies. Met geen woord werd in de tekst gerept over de miljoenen slachtoffers die de Franse koloniale legers hebben gemaakt. Na hevige protesten van academici tegen die aanslag op het vrij historisch onderzoek is de wet afgevoerd.

Negationisme

Neokolonialisme staat weer op de agenda, en daarom wil het Westen zich van zijn schuldcomplexen over de kolonisatie bevrijden. De Franse president Nicolas Sarkozy zei tijdens zijn eerste Afrikaanse rondreis in juli 2007, in een speech aan

de universiteit van Dakar, over de kolonisatoren wel dat ze ‘fout’ zaten, maar dat ze geen verantwoordelijkheid dragen voor de huidige kwalen van Afrika. Corruptie, dictaturen, burgeroorlogen, genocides: het Westen heeft er volgens Sarkozy niets mee te maken.

Het drama van Afrika is dat de Afrikaan niet genoeg in de geschiedenis is gestapt. Noot! richt hij zich op de toekomst, nooit komt hij op het idee zich niet langer te herhalen en zich een lotsbestemming te kiezen.

Frankrijk neemt het voortouw, maar het neokoloniale negationisme is in de dominante ideologieën van alle westerse samenlevingen ingebakken. Imperialisme verslindt alles: het slokt niet alleen de Afrikaanse bodemschatten op, maar ook de geschiedenis en het geheugen van het continent.

Masochistisch verlangen

Van Reybrouck surft op die beweging. In 2005 kapitelde hij in een essay critici van kolonialisme en neokolonialisme als mensen die “verlangen naar zelfkastijding”. Het is een tekst die zijn benadering van Congo en de Congolees-Belgische

betrekkingen markeert. Volgens hem raakt de oude, koloniale beeldvorming zijn dominante plaats kwijt aan een ongenueerde, eenzijdig-kritische benadering van de koloniale en postkoloniale geschiedenis. Daarbij zijn volgens Van Reybrouck dieptepsychologische drijfveren in het spel: een masochistisch verlangen naar flagellatie. Volgens hem treurt dat legerijde critici vooral om de wandaarden van Leopold II en om de moord op Lumumba: klaagzangen die hij in een recent interview “bijna hysterisch gekrijs” noemt. In een ander interview gaf hij nadere uitleg:

Er is een soort verlangen om beklag te doen over het Belgisch historisch wangedrag, zonder dat daar een hoger of intelligenter

engagement tegenover Congo vandaag tegenover staat. En dat vind ik problematisch. Alsóf je vandaag nog schuld zou kunnen hebben aan iets wat je ouders, grootouders of zelfs overgrootouders hebben gedaan. Die zelfreflectie is van belang, maar leidt bij voorkeur tot een nieuw engagement in plaats van schuld bewust egocentrisme.

Ziektebeelden

Het is natuurlijk onzin dat critici van ‘ons’ Afrika-avontuur de Belg of de Vlaming een schuldcomplex willen aanpraten. Kolonialisme en neokolonialisme zijn projecten van dominante klassen, het product van machtsverhoudingen, en niet het werk van onze voorouders of van onszelf.

Het verwijt dat critici gebukt gaan onder een zucht naar zelfkastijding, onder zelfhaat die uitmondt in kritiek om de kritiek is geen repliek waard. Het leidt tot niets elkaar met intentieprocessen en toegeschreven ziektebeelden dood te knuppelen. Precies zoals Van Reybrouck het niet zou nemen als ik zou beweren dat zijn wel erg vriendelijke kijk op de Belgische bemoeienissen in de Congo-crisis gekleurd is door het feit dat zijn vader begin jaren zestig als technisch ingenieur werkte voor het afgescheiden, antilumumbistische Katanga, waar Belgen een stevige vinger in de pap hadden.

Historisch wangedrag

Een koele, nuchtere feitenverzameling en dito analyse is nodig, méér dan nodig. Zonder medelijden.

Wat wel nadere reflectie behoeft, is wat Van Reybrouck zegt in het begin van het citaat, want daar laat hij het achterste van zijn tong zien. Historische reflectie dient volgens hem “bij voorkeur” een politiek doel: “een nieuw engagement” tegenover Congo. Afgezien van de vraag wat zo’n engagement zou kunnen betekenen, moet die wens of eis met kracht worden afgewezen. Reflectie en onderzoek moeten zo vrij mogelijk gebeuren, zonder oog op de consequenties ervan. Elk keurslijf is uit den boze – ook al omdat het overgrote deel van het wettenschappelijke onderzoek, dankzij subsidies en opdrachten vanwege de overheid, al past in het ‘engagement tegenover Congo’ van, jawel, de Belgische overheid.

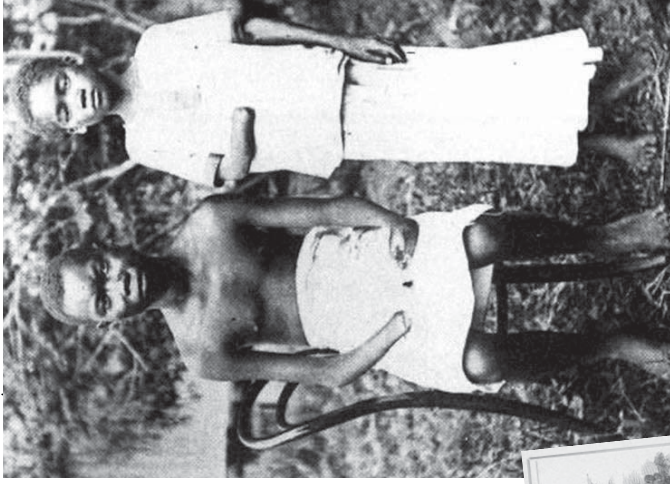
Maar daar heeft Van Reybrouck het niet over. Hij viseert werk dat “historisch wangedrag” in kaart brengt. Dat dergelijk werk de Belgische overheid en het prowesterse bewind in Kinshasa geneemt en de samenwerking van Belgische instellingen met

Congolese tegenhangers kan hinderen, mag de onderzoeker niet deren. Een koele, nuchtere feitenverzameling en dito analyse is nodig, méér dan nodig. Zonder medelijden, zoals Liebman ons voorhoudt. Kritiek op onderzoek dat niet aan de raison d’état is onderworpen, hoort thuis in totalitaire regimes, punt.

Ontwikrichting

Een ‘engagement tegenover Congo’ betekent volgens Van Reybrouck alvast dat de VN-macht in Congo aanwezig moet blijven, ondanks het verzet van Kinshasa. Wat betekent dat Congo de facto onder westerse curatele wordt gesteld. Zonder daar recht op in te gaan, want dat valt buiten het bestek van dit artikel, ben ik van oordeel dat de huidige problemen van Congo precies een gevolg zijn van in de tijd oprengstapelde buitenlandse bemoeienissen:

- De installatie van een militaire dictatuur in Congo en het oppoken van de tegenstelling Hutu-Tutsi in Rwanda in de aanloop naar de onafhankelijkheid,
- decennialange steun voor de favoriete onderaannemers in de regio, Mobutu in Congo en Habyarimana in Rwanda,
- de Franse operatie om de moordende Hutu-milities na de genocide in Rwanda in Congo in veiligheid te brengen en die er in één

Zij hebben geen betrokkenheid bij ons ons gebied; in feite zijn het huurlingen. Ze kijken allereerst naar de eigen behoeften en zijn bezig met hun eigen legitimatie; wij zijn er voor hen. Ondanks alle hulp zijn we waarschijnlijk beter af als ze vertrekken.

Ongelijke machtsverhoudingen

Maar hoe dan ook: zelfs al pleit men voor een de facto overdracht van de Congolese soevereiniteit aan de MONUC en de VN, zoals Van Reybrouck doet, dan nog moet men lessen uit de geschiedenis durven

beweging ook een miljoen Hutu’s dumpste, • de Amerikaanse en Europese steun voor Rwanda en Oganida, wier legers en handlangers zich in Oost-Congo al meer dan tien

http://theactivisingmission.com/2010/04/16/the-congo-free-state-a-latfundium-of-terror
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Punch_Congo_rubber_cartoon.jpg / http://en.wikipedia.org/wiki/File:Amputated_Congolese_youth.jpg

trekken en de VN-interventie in de Congorisis van 1960 onder ogen zien, en vaststellen dat de VN de resultante is van een krachtverhouding tussen staten en dus onvermijdelijk de belangen van de dominante staten behartigt. Maar dat doet Van Reybrouck niet, want hij koestert een romantische illusie: heel verwachten van instituties en machienten die Congo de afgelopen 125 jaar plunderden.

Politiek toerisme is doorgaans vooral een ervaring in zelfbevestiging: de toerist ziet wat hij wil zien en hoort wat hij wil horen. Afgezien van de politieke agenda van de auteur die zijn analyse kleurt, rijst er nog een andere, methodologische kwestie: wat is de historische waarde van interviews met Congolezen, gezien de ongelijke machtsverhoudingen tussen de gesprekspartners?

Wie ooit in Congo of in een ander derde wereldland gereisd heeft, weet hoe groot de afstand is tussen 'passant' en 'inlander'.

Mispeuterd

Van Reybrouck reisde door Congo met miseriele en VN-vliegtuigen. Hij hielp er iemand aan een job en gaf een gsm weg, verklapte hij in een interview. Voor Congolezen die in de eerste plaats op zoek zijn naar de volgende maaltijd is Van Reybrouck een Grote Blanke Man, misschien wel de kortste weg naar een job, rijkdom, een beter bestaan. Dat in die omstandigheden zijn zwarte gesprekspartners geneigd zijn hem te vertellen wat ze denken dat hij graag zou willen horen, en zeker niet vlug wat ze denken dat hem zal irriteren, lijkt logisch. Weinig waarschijnlijk dat ze een hoge Belgische gast lastigvallen met wat Belgen in het land mispeuterd hebben.

Politiek toerisme is doorgaans vooral een ervaring in zelfbevestiging: de toerist ziet wat hij wil zien en hoort wat hij wil horen. Het volstaat niet om enkele verklaringen van Congolezen op zak te hebben om te kunnen spreken van respect voor 'het Congolese perspectief'. De asymmetrische verhoudingen tussen de Congolees en de Blanke ondernemijnen de geldigheid van het argument.

Geperverteerd

Het recente dispuut over de Congolees die op 29 juni 1960, de dag voor de onafhankelijkheid van Congo, de sabel van koning Boudewijn pikte terwyl de vorst in een open wagon door Kinshasa reed, is veelzeggend. Van Reybrouck pakt er in zijn boek mee uit dat hij de man heeft gevonden, maar in de documentaire Boyamba Belgique, die op Canvas en RTBF wordt uitgezonden, wordt een andere man opgevoerd die de sabel zou hebben weggenomen. Tientallen Congolezen beweren dat ze die sabel hebben weggenomen, net zoals ik al veel Congolezen heb ontmoet die zeggen met Lumumba bevriend te zijn geweest.

Men mag toch wat sceptis opbrengen als Van Reybrouck een stokoude Congolese man opvoert die beweert dat hij in 1882 is geboren en vertelt over zijn belevenissen in de jaren negentig... van de negentiende eeuw, maar zich wel niet meer herinnert of hij vijf, zes of zeven vrouwen heeft gehad.

Met herinneringen die in interviews worden geëvoëerd, moet bijzonder voorzichtig worden ongesprongen, zeker als de relatie tussen onderzoeker en geïnterviewde geperverteerd is door honger, wanhoop, afhankelijkheid, hiërarchie en ontzag.

Historische kritiek

In 'The Catastrophist' vertelt Roman Bennett een liefdesstory tegen de achtergrond van de Congorisis.

Er stelt zich trouwens nog een ander probleem, dat specifiek 'Congolees' is: bovenop de mentale ontredning wegens trauma's opgelopen in een ver en recent verleden, hebben ook decennia Mobutudictatuur het collectieve orale geheugen van de Congolezen zwaar aangetast. In die loden jaren, toen de veiligheidsdiensten van de dictator de muren open en oren bezorgden, waren gesprekken over Leopold II, de Belgen, koloniale onderdrukking not done. Had Mobutu geen foto van de koloniale legerchef Emile Janssens in zijn kantoor hangen? Koketteerde Mobutu niet met zijn vriendschap met Belgische officieren uit de Technische Bijstand? Liet hij niet aan ieder een weten dat hun chef, koning Boudewijn, achterneef van Leopold II, zijn 'broer' was? De Congolezen begonnen over die onderwerpen te zwijgen, en zo ontstonden er enorme blinde vlekken in hun historisch bewustzijn.

Waar mee ik niet wil zeggen dat enkel primaire bronnen en een feitenrelaas on-

derwerpen aan de historische kritiek ons iets over de geschiedenis kunnen leren. Fictie geeft soms zeer goed een tijdgeest weer. In zijn roman 'The Catastrophist' (1998, vertaald als Hart van Congo) vertelt Roman Bennett een liefdesstory tegen de achtergrond van de aanloop naar de onafhankelijkheid van de Congorisis. Hier en daar zondigt Bennett tegen de historische accuratheid, maar dat doet er niet echt toe.

Klaplopers

Wie het boek leest, loopt zelf in het Congo van die jaren rond, en Bennetts beschrijvingen zeggen soms meer dan wat je in een non-fictieboek kunt vertellen. Kijk maar hoe hij in een kort taferel de leegte rond Lumumba schetst: zijn eenzaamheid, het amateurisme van de beweging, de opportunisten die als vliegen de stroop zoeken. Het gebeurt niet lang voor Congo onafhankelijk en Lumumba premier wordt:

Ik ben met Stijpe naar het huis van Mungul gekomen om Lumumba te zien. We zitten met Auguste op een ruwe bank op de binnenplaats. Motten cirkelen rond de stormlamp, glimwormen lichten op in de donkere hoeken en de lucht ruikt scherp, naar vleer- muizenpoep en rioolwater. Een tiental jongemannen – bewakers, functionarissen, neven, broers, klaplopers – hangt doelloos rond, de gebruikelijke MNC-kliek. Niemand schijnt ooit iets te weten. Ze kunnen niet zeggen of Lumumba verwacht wordt of niet, niet eens of hij er misschien al is.

Als die man tot vandaag onze historische reflectie op de proef stelt – en het boek van Van Reybrouck toont dat opnieuw aan –, dan moet daarvoor een diepere reden aan te voeren zijn. Iets wat groter is dan dit individu, maar door hem wel wordt gesymboliseerd: een mensenmassa die in beweging was gekomen, op zoek naar een beter leven. En omdat de Congolezen daar nog altijd naar op zoek zijn, sluiert ergens in de kelders van hun collectieve bewustzijn dat symbool voort. ■

Artikel gepubliceerd op de website vanu. atache.be

Ludo De Witte is socioloog, auteur van 'Crisis in Congo' (1996), 'De moord op Lumumba' (1999) en 'Wie is bang voor moslims?' (2004). Werkt aan een boek over Congo in de jaren 1964-65, de rookopstanden, de Belgisch-Amerikaanse interventie, de Ommekeer en de repressie, de Congolese misde van Ernesto Che Guevara, de machtsgreep van Mobutu. Werktitel: 'Huttingsen, gekneden en diplomaten. Mobutu grijpt de macht.'

Puffend de zomer in

door Filip De Bodt

Begin juli. We trekken puffend de zomer in. Morgen is er hier avondmarkt en m'n collega en ik proberen af te krijgen wat af moet. Tussendoor het zoveelste subsidiosiertje schrijven. 's Avonds een terrasje doen. Vanaf dit weekend in 't Uilek tot een zomercafé starten dat op vrijdag, zaterdag en zondag van 's middags open is. Ik kijk er naar uit. Mojito's maken, caipirinha's, Picon Vin Blanc, Cava en wereldwinkelschuwijn, originele kruidenboterhammen. We zetten een paar ligzatsels in de tuin. Kinderen kuieren tussen de kruiden en hangen in een klimrek... Mensen zitten her en der te lezen of te kouten. Ietsjes verder ligt het beach café gekomen om Lumumba te zien. We zitten met Auguste op een ruwe bank op de binnenplaats. Motten cirkelen rond de stormlamp, glimwormen lichten op in de donkere hoeken en de lucht ruikt scherp, naar vleer- muizenpoep en rioolwater. Een tiental jongemannen – bewakers, functionarissen, neven, broers, klaplopers – hangt doelloos rond, de gebruikelijke MNC-kliek. Niemand schijnt ooit iets te weten. Ze kunnen niet zeggen of Lumumba verwacht wordt of niet, niet eens of hij er misschien al is.

Als die man tot vandaag onze historische reflectie op de proef stelt – en het boek van Van Reybrouck toont dat opnieuw aan –, dan moet daarvoor een diepere reden aan te voeren zijn. Iets wat groter is dan dit individu, maar door hem wel wordt gesymboliseerd: een mensenmassa die in beweging was gekomen, op zoek naar een beter leven. En omdat de Congolezen daar nog altijd naar op zoek zijn, sluiert ergens in de kelders van hun collectieve bewustzijn dat symbool voort. ■

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Congo_Campagne_1918.jpg

Foto: Little Shiva

ningjagers, benenluiders, pastoors die naar de spannende broekjes van de renners komen kijken (als ze jong genoeg zijn teminste), nommen met éézelde gedrevenheid... kortom een verzameling sexmaniakken die mijn in het onderwerp geroutineerde kennissenkring doet verbleken van preutsheid. Daarnaast, het ergste van al... dragers van gele vlaggen met enorme dikke zwarte besen er op! Het soort van zwarte besen met kromme poten dat onlangs de verkiezingen won.

Als de karavaan opnieuw vertrokken is, blijven wij met de miserie achter: tonnen afval, een gat van een kleine 50.000 € in de gemeentekas, plassen geil en een geur van massage-olie die tot de zomer in het dorp blijft hangen. Tijdens de zomer wordt die verdreven door een andere wasem: de geur van het verbranden van afval in open lucht, in het Vloms gezegd: barbecue. Om de stank een beetje te verdoezelen deel ik een ganse zomer tonnen Provençaalse kruiden uit aan de bevolking!

Kort gezegd: ik doe niet mee. Ik trek mij terug op het Uilekterras en heb daar nog een ernstige reden voor ook. De overheid trekt weer de stekker uit het Uilek-stopcontact. Elke paar jaar lopen al onze projecten af en mogen we nieuwe zoeken. Structurele subsidies, dat is immers lang vervlogen tijd! Dan wordt het jaar is het weer zo ver. Alles op, geen zicht op loon deze maand, herinneringen voor facturen, dreigbrieven rond het afsluiten van telefoon en co... We hebben dus een goede reden om het Uilek-café wat méér open te doen deze zomer.

Ben goede reden om op dat vlak niet te consumeren maar te consumeren. Je kan ons helpen. Wil je dat 't Uilek blijft overleven, dat één van de zeldzame eiland-tes van verzel kan blijven bestaan in De Waver Vlaanderen, dan heb ik maar één boodschap: kom je hier omzot niet kopen, ga naar een politiek kabinet, licht je familie op, pers je lief af, bedreig je buurman met chantage, stap in de prostitutie... kortom... wees voor één keer in je leven een bescheiden zakenman en stort het geld op rekort. 001-0597918-86 ■

Actie tegen koloniale koning

door Nadine Rosa-Rosso

Bloedheet was het toen de "trottoirnaai-
sters" eind juni een straf uitspraken tegen
koning Leopold II in de vorm van een ket-
ting. Het standbeeld van koning Leopold II
staat niet ver van het koninklijk paleis en
het werd gedecoreerd met een mooie ket-
ting in de vorm van afgekapte handen,
uitgebeeld door oude plasticen zakken.

De "trottoirnaai-
sters" willen zo in her-
innering brengen hoe onze koloniale
majesteit Congolezen bestrafte die gedwon-
gen werden om als slaven te werken om de
koninklijke kassen te spijzen.

Eén van de naai-
sters herinnerde eraan dat
de enorm zware werken in de Tervuurse-
steenweg gefinancierd werden door de
uitbuiting van het Congolese volk en haar
rijkdommen. "Wij willen deze verschrikke-
lijke periode in herinnering brengen door
deze ketting van afgekapte handen," legde
ze uit.

Hélène Madinda, directriva van het Congo-
Forum, nam eveneens het woord: "Ik ben
Congolese en ik vind deze actie zeer interes-
sant. De werkelijkheid blijft verborgen voor
de oude en de nieuwe generaties. Vandaag
kunnen en moeten we het machtsmisbruik
van Leopold II aanklagen." ■

<http://artplastiekfabrique.wordpress.com>